

DOMOLJUB

Iznaj vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezna številka se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Uredništvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica. —

Štev. 12.

V Ljubljani, dne 25. marca 1915.

Leto XXVIII.

Naše gospodarstvo in vojska.

Komercialni svetnik drž. in dež. poslanec Fr. Povše.

Za vse stanove so nastali z vojsko resni časi in težav polne gospodarske razmere, zlasti pa za kmečki stan. Kmečki stan je dal razmeroma največ bojevnikov, a tudi dobava za armadne potrebe je zadelala ta stan v primeri z drugimi dosti hudo. Saj je poleg gospodarja, sina, hlapca, tudi mnogo konj in vozov ter druge vprežne oprave bilo treba dati v vojsko. Sreča le, da ni tudi po naših pokrajinah še zadivjala strašna bojna vihra, ki pustoši zemljo drugod.

Kmečki stan mora pa izvrševati še drugo resno in veliko nalogo: prehraniti mora ne le sebe, ampak tudi armado in prebivalstvo vse države. V tej vojski ne gre skoraj več za to, kdo bo močnejši, marveč kdo bo imel dalje časa kruha. Sovražnik nas izkuša izstradati in tako ubiti našo vojno in odporno silo. Zlasti Anglija pazi, da bi onemogočila vsak uvoz živil v Nemčijo in našo državo. Vprašanje je torej, ali zmora naša domača poljedelska produkcija to nalogo, da zadostno preživi ne le armade, temveč tudi vse drugo prebivalstvo v državi.

Statistika kaže, da mora naša država zlasti v slabih letinah dosti uvažati, posebno žita, pšenice. Žitna letina l. 1914. ni bila bogata, komaj srednje dobra. Doma pridelano žito torej vsekako ne bo zadostovalo. Prav posebno velja to za Avstrijo. Ogrska skriva svoje žitne zaloge, in ko je ogrska vlada te dni sklenila z rekvizicijo doznati zaloge žita, so ogrski krogi glasno nastopali, da se mora misliti najprej na prehrano Ogrske. Toda upanje je, da ta sebična skrb ne bo obveljala, ampak da bo z žitnimi zalogami precej bogato pre-

skrbljena Ogrska morala tudi tej državni polovici prepustiti del žita. Rži, ječmena, koruze ne bo tako zelo primanjkovalo kakor pšenice, zato je povsem utemeljena odredba vlade, da naj se za navadni kruh ne rabi le pšenica, ampak da se mora primešavati pšenični moki vsaj tretjina drugega žita. Le tako in če se povsod s pšenično moko varčuje, bo mogoče prebiti leto in vsaj za silo shajati z žitnimi zalogami, ki so se iz lastne domače produkcije nabrale. Obžalovati moramo le, da se ljudje še vse premalo zavedajo resnosti našega položaja.

Z drugimi živili smo bolj preskrbljeni. Mleko se doslej še sploh ni podražilo, in mleko je pač prevažno hranivo. Tudi goveje meso ni skoro nič dražje ali vsaj primeroma ne tako drago. Krompir je letos za nad sto odstotkov dražji, vendar še ne tako drag, da ga ne bi mogli porabljati, da varčujemo z žitom. Kolikor sem poučen, so naši kmetovalci vobče poslušali svarila naših strokovnih listov, ki so jim nujno svetovali, naj letos ne prodajajo živil, zlasti žita ne. Vendar se je, žal, na stotine vagonov za človeško prehrano tako prevažnega živila, kakor je fižol, prodalo — celó v inozemstvo. Ko bi bila ta velika množina fižola ostala doma, bi bilo za prehrano ljudstva mnogo doseženega; toda po toči zvoniti je prepozno. — Nategnila je cena za teletino — vsled prepovedi, da se zdrava teleta ne smejo klati —, še bolj pa cena za prašičjo mast in meso, ker je zaprt dovoz prašičev iz Srbije in masti iz Amerike. Ako ne bo dobava goved za vojno prevelika, bomo z domačo živinorejo sploh shajali, ker je letos dosti sena; že več let morda ni bila letina za seno in deteljo tako obilna. Lakote se nam torej ni preveč bati, dokler imamo krave, zanje pa dosti sena. Mleko torej bodi po vseh družinah, zlasti kjer je več otrok, poglavitni del prehrane; mleko je zdravo in tečno živilo. Tudi sadja je precej. Za silo

bo potemtakem še živil. Ko bi bili začeli takoj jeseni varčevati z žitom, da bi bili jedli zlasti manj belega kruha in močnatih jedi — razume se, da po vsej državi —, ali ko bi bila naša osrednja vlada, ki sicer tako rada posnema Nemčijo, tudi kakor ona zasegla vse žitne zaloge in uredila konsum, bi se tudi za kruh ne bilo treba bati do prihodnje žetve, ki je še daleč in vsa v božji roki. Tako pa nam bo s kruhom bržčas trda šla.

Kaj pa — in to je sedaj poglavitno vprašanje —, če bo trajala vojska še celo leto, ali je avstrijsko poljedelstvo zmožno pridelati za vojsko in vse prebivalstvo vsaj za silo potrebnih živil?

Vlada, zlasti kmetijsko ministrstvo se je ponovno obrnilo do kmetov in do kmetijskih korporacij, ki imajo skrbeti za kmetijski napredek, s pozivom, da naj poljedelci podvoje svoje delo in skrb, da bodo kar najskrbnejše obdelovali zemljo in tako kar mogoče največ pridelali zase in za vso državo. S tem bo vršil kmečki stan tudi domovinsko dolžnost, zakaj srečen izid vojske ne bo odvisen samo od hrabrosti naših vojnih čet, ki je res občudovanja vredna, ampak zlasti tudi od prehrane. Tudi najhrabrejša armada onemore, če ji zmanjka živil.

Ali bo torej naša kmetijstvo zmoglo to veliko nalogo ter tako prekrizalo nakane sovražnikov in omogočilo zmago?

Predvsem je treba imeti na umu narodnogospodarsko načelo, da mora delo proizvajalca živiti. To velja torej tudi za poljedelsko delo. To se pravi v sedanjih razmerah: pripravljene moramo biti na še višje cene. Vlada je uporabila svojo moč in že določila za razna živila najvišje cene, osobito za žito, za moko, sočivje, krompir itd. Doslej moram brez pridržka priznati, ki sem sam kmetovalec, da so določene najvišje cene zlasti pri žitu primerne; višje cene bi pa bile tudi v tej težavni vojni dobi oderuške. Vsekakor pa mora vlada

in kupujoče občinstvo vpoštevati, da proizvajalec mora pokrivati svoje pridelovalne stroške. Letos ima zlasti pšenica res skrajno visoko ceno, in več kakor pravično je, da so se stavile meje ceni za pšenico, ki se je pod navadnimi pridelovalnimi stroški spravila v žitnice. A za naprej bodo, če bo vojna še dalje trajala, pridelovalni stroški drugi, dokaj dražji.

Bati se je pa celo, da za skrbno pridelovanje sploh ne bo dobili potrebnih pripomočkov, to je delovnih in vprežnih moči, pa tudi onih sredstev ne, ki tvorijo predpogoj obilnega pridelovanja.

Že pri jesenski setvi je bila trda za delovne moči in tudi za vprežno živino; saj je že v vročem poletju zapustilo domačo grudo veliko število najboljših mož in mladeničev, najspretnjših kmetovalcev. Marsikateremu gospodarju je tudi pomanjkovalo vprežne živine, konj, ki jih je bilo treba prepustiti vojni upravi. Drugi nabor je pobral še nadalje obilo delovnih moči, zlasti gospodarjev, katere bomo pri spomladanskem delu hudo pogrešali. In izpovedati je treba, da je tudi kmetijstvo obrt, ki zahteva polnega moža, veččega svojemu delu; žal, da se v širši družbi sodi, da kar ni porabno za druge stanove, to je še dovolj dobro za kmetijstvo. Temu treba z vso odločnostjo ugovarjati. Za pametno gospodarstvo — in le tako nas more rešiti — treba kmetovalcev, ki s premislekom in preudarkom vrše svoje delo. Treba bi nam bilo sedaj kmetovalcev, kakor jih ima Danska, Belgija in tudi Nemčija, potem bi se nam ne bilo bati, da ne bi shajali s svojimi pridelki. Brez dvoma bo torej na spomlad primanjkovalo delovnih moči za res skrbno dobro obdelovanje zemlje. Sicer je priznati dobro voljo onih, ki so hoteli poslati na kmete v pomoč mladino iz mest, a s tem se je pač poljedelcem bore malo ustreglo. Poljedelstvo ni igrača, pač pa trudapolno delo, ki je more zmagati le za to izurjen in utrjen delavec.

Pravtako bo trda za čas košnje. Ne bo drugače, kakor da bodo tudi ženske kosile. Želeti bi bilo pač, da bi se uvedli stroji-senoseki, sušenje bi že ženske opravile. Po Nemčiji so se za časa vojske osnovala podjetja, ki s stroji na paro proti primerni mezdi hodijo njive orat, seno kositi, žet, mlatiti itd. Žal, da pri nas razmere niso take, da bi mogli uporabljati take stroje. Vsekako pa bo delovati na to, da se udeležtvu misel, ki jo je sprožil ravnatelj naše kmetijske družbe. Namreč za čas glavnega spomladanskega in potem poletnega dela za oranje, ki mora biti v kratki dobi izvršeno, če hočemo misliti na uspeh — tako pri ajdi — repi — naj bi hodili nekateri za primerno plačilo s konji v pomoč onim kmetovalcem, ki nimajo svoje vprežne živine. O mlačvi bo trda za mlatiče. Tudi tu naj bi se dobili podjetni možje, ki bi s stroji na bencin (če ga bo še dobili) ali vsaj na vitel (Göpel) sli od vasi do vasi in zvršili mlačev. Te stvari bo morala naša kmetijska družba vzeti v oskrb, in nadejam se, da me bodo tovariši v odboru kmetijske družbe podpirali v tej moji nameri.

A še na nekaj se mora misliti, kar je predpogoj za skrbno izkoriščanje zemlje, da dosežemo bogato letino. Brez obil-

nega pametnega gnojenja ni misliti na obilno letino, na bogate pridelke, kakor tako željno pričakuje kmetijsko ministristvo s svojimi pozivi na kmetovalce. A tudi tu so velike težave. Predvsem je treba za umetna gnojila takoj gotovine. Potem pa umetni gnojil tudi za drag denar že ni več zlahka nabaviti. Thomasove žlindre, čilskega solitra sploh ni več dobiti, cene za superfosfate in kalijeve soli so pa narasle. Žal, da se niso vpoštevati predlogi, ki smo jih s tovariši v državnem zboru v kmetijskem odseku opetovano stavili, da bi namreč vlada pospeševala po Avstriji ustanavljanje tovarn za izdelovanje umetnih gnojil in bi tako postali neodvisni od inozemske tozadevne industrije. K sreči se je ustanovilo v Dalmaciji podjetje za produciranje apnenega dušika, da imamo sedaj — ko ni dobiti čilskega dušikovega gnojila — vsaj to dušikovo gnojilo na razpolago.

Naša država ima dosti plodne zemlje, ki bi umno obdelana in dobro pognojena lahko preživela vse prebivalstvo. Ne bom navajal Danske, ki ima pač najvzornejše kmetijstvo v Evropi. Navesti hočem le Nemčijo, ki imaj kaj malo tako plodovite zemlje, kakor jo ima naša država (Ogrska, Hrvaška, Banat, Hanaška na Moravskem itd.) in vendar so v Nemčiji z umnim obdelovanjem, in seveda s pomočjo umetnih gnojil, dosegli veliko večjo produkcijo kot pa pri nas. V naši državi se pridelava, kakor izkazuje statistika, na hektaru obsejanega zemljišča povprečno po 12 kvintalov (100 kg) pšenice, v Nemčiji po 18½ q, v Belgiji po 22 q, na Danskem celo po 29 q! Rži se pridelava na hektaru v Avstriji 13½ q, v Nemčiji 17½ q. Zakaj je tako, razvidimo pa iz porabe umetnih gnojil pri nas in drugod, n. pr. v Nemčiji. V letu 1911. se je porabilo v Avstriji 1506 vagonov kalijevih gnojilnih soli, a Nemčiji pa 42.234 vagonov (1 vagon = 100 kvintalov ali 10 ton)! Na kvadratni kolimeter pride pri nas 82 kg te gnojilne soli — v Nemčiji pa 1025 kg! Kalijevih gnojilnih snovi se producira največ v Nemčiji (Strassfurt) in ondodna državna vlada vpliva na to, da je cena za to gnojilo za Nemčijo 25% nižja kakor za naročila iz inozemstva; k temu je prišteti še transportne stroške, ki niso premajhni, tako da stane kvintal tega gnojila v Nemčiji dobrih 50% manj kakor pri nas. Pri nas krije gališka zemlja bogate zaklade kajnit-kalija v sebi (Kalusz, Bohnija). Koliko let se že oglašajo poslanci, da naj država izrabita ta veliki zaklad, ki bi pripomogel k bogatejši produkciji — a vse zaman; kdor hoče pri nas uporabljati to prepotrebno gnojilo, ki vsebuje za rastlinski razvoj prepotrebno, da, neobhodno potrebno snov (kali), ga mora iskati v daljni tujini! Enako je s fosfatnim gnojilom. V Avstriji velja kiloprocent fosfata 49 vin., v Nemčiji le 32 vin. A kakor sem že rekel, vsled vojske letos sploh ni dobiti umetnih gnojil — ker Nemčija ne pusti izvažati žlindre, ki je za lastno potrebo ne bo imela dosti. Kalijeva gnojila so na razpolago — a tudi dražja — najbolj pa dušična gnojila.

Zakaj toliko razpravljam o tem? Kratek odgovor je: zato, ker bi s pametno porabo umetnih gnojil neprimerno pomno-

žili domačo žitno in drugo kmetijsko produkcijo.

Vse to naj se torej vpoštevava, ko se presoja gospodarski položaj. Poljedelstvo bo moralo producirati z mnogo večjimi stroški, zato bodo pa tudi pridelki dokaj dražji. Zlasti se bo morala na to ozirati vlada, bo ko določala najvišje cene, kar je seveda ne le nje pravica, ampak tudi dolžnost, da omogoči tako prehrano ljudstva. Želeti bi bilo, da bi vlada tako skrbno ravnala tudi pri drugih potrebnih za prehrano. Naj omenim le sladkor, ki se je podražil, dasi je naša država eden največjih producentov sladkorja. Pravtako bo treba postaviti gotove meje cenam za kurivo — premog. Skratka, vlada mora biti skrb, da ne bodo veliki prekupci kopičili živil ter jih potem samovoljno dražili.

Moje prepričanje je torej, da bomo prebili, četudi s težavami tudi ta trdi čas. Ampak naj bi ne pozabili več, da smo tudi sami krivi, če se sploh moramo bati pomanjkanja živil, ko bi bili lahko popolnoma neodvisni od tujega izvoza, če bi bili modro pospešili domače kmetijstvo in njegovo produkcijo. Naj bi si to za vedno zapomnili tisti, ki je njih naloga skrbeti za usodo ljudstva. Nemčija, ki je skoraj do dve tretjini industrijska država, je svoje kmetijstvo tako povzdignil, da se ji je dosti manj treba bati za prehrano svojega po večini industrialnega ljudstva kot pa nam. Naj navedem le eno dejstvo. Leta 1896. je uvozila Nemčija le od nas iz Avstrije nad pol milijona pitanih prašičev, a po preteku le desetih let je vlada, kajpada z znatnimi podporami, tako zelo pomnožila nemško prašičerejo, da je naš prejšnji prašičji izvoz popolnoma prenehal, da, celo iz Nemčije se je že pričel uvoz prašičev v našo državo! Za sedaj je seveda prepozno, a smelo in ponovno bom trdil, kar sem trdil v parlamentu, da srečna država, ki je neodvisna od tujine zlasti glede prekrbe z živili; in prav sedanja vojna nas uči, kolikega pomena je lastno kmetijstvo za državo. Ko bi bila država, ko je skrbela za vojne potrebnosti, še nekaj žrtvovala za vspešnejši napredek naše poljedelske produkcije, bi bil naš današnji položaj ves drugi. Naj bi torej, ko se vrne ljubi zaželjeni mir, vlada in vsi stanovi vpoštevati, da je za nemoteno srečno stanje države poleg vojne sile potrebna tudi lastna produkcija za prehrano ljudstva. Kar bo izdala država za povzdigo poljedelske industrije, to bo v korist vsem slojem prebivalstva. Prav ta vojska je spet jasno dokazala, da ni fraza, ampak živa resnica tisti stari rek, da kmet skrbi za vse druge stanove! (»Čas.«)

Skupščina „Zadružne zveze“.

Dne 11. marca je v »Unionovem« stebrišču v Ljubljani zborovala letošnja skupščina »Zadružne zveze«. Vse je slutilo, da se bo na letošnjem zborovanju naše zadružne centrale govorilo in sklepalo o važnih stvareh, in zato je

predsednik dr. Krek lahko pozdravil številne zadrugne delavce. Rekel je: »Naš poseben pozdrav pa velja tistim članom naših zadrug, ki se boré za čast domovine in trpe za nas v strelskih jarkih ob Drini in Savi ali gori v Karpatih. Prepričani smo o njih: kakor so znali doma izvrševati načelo krščanske ljubezni, da so dolžni storiti več nego jim veleva stan, tako bodo izolnili v najpopolnejši meri vse, kar zahteva od njih sveta prisega. Mi smo ponosni nanje in jih pozdravljamo in jim želimo: Dobri Bog jih pripelji kmalu čile in zdrave nazaj v njihove družine in na delo za skupni blagor. Spominjamo se tudi onih naših zadrugnikov, ki počivajo kot junaki pod hladno rušo. Tudi teh je že več, smrt je zarezala globoke brazde v naše vrste. Spominjali se jih bomo v hvaležnosti za vse, kar so dobrega storili za naše ljudstvo prej v miru in zdaj v boju. Zato jim želimo, da bi bili z obilnim deležem sprejeti v nebeško zadrugo.«

To leto je zgodovinsko in povestni našega naroda, naše domovine in naših zadrug. Ta povestnica bo pričala, da je v tem vihnem letu živel doli na jugu narod zdrav, čil, krepak, razumen, močan sam v sebi, priden in vreden življenja. Morda ga ni naroda, ki bi v teh težkih dneh kljub vsem težavam in žrtvam in vsemu natočevanju in neopravičenemu blatenju ostal miren in resen, kakor ravno naš narod. Na združnem polju je osialo vse mirno, nobena posojilnica ni trpela, kreditno življenje se je razvijalo popolnoma mirno, potreben denar je vsakdo lahko dobil, redno so se plačevala posejila in nalagal denar, in reči smemo sploh: Danes, ko že toliko mesecev trpi vojska, je naše združništvo močno in še močnejše nego prej, kreditno življenje je mirno, denarja je dovolj. Zaupanje ljudstva je ostalo in se povečalo in kjer so trije ali pet delavcev odšli v boj, tam vodijo redki doma ostali vse delo naprej, zato tem zadnjim priskrba zahvala.

Ta čas pa je tudi dokazal, kako neobhodno je potrebna pri nas na združnem polju naša duhovščina, katere podvojeni pridni požrivovalnosti gre posebna zahvala. To sem moral poudarjati, ker načela: Duhovščina naj se umakne od združništva, pri naših razmerah ni mogoče izvajati.«

V imenu dežele je pozdravil deželni odbornik dr. Lampe, v imenu Kmečijske družbe Kranjske je pozdravil njen ravnatelj Gustav Pirc.

Poročilo načelstva

Je podal načelstveni ravnatelj Iv. Traven. Preteklo leto je bilo nekako leto preizkušnje za združno organizacijo. Iz splošnega poslovanja povzamemo le nekatere važnejše stvari. Politični in gospodarski vzroki so vplivali zadnja leta zelo tudi na združništvo. Denarno krizo so čutile tudi zadruge. Toda denarni trg se je zboljšal že koncem leta 1913.; posebno se je pokazalo to zboljšanje v prvi polovici minulega le-

ta. Denar je prihajal v veliki množini — posebno v nekaterih krajih — v naše denarne zavode, tako da so ti z lahkoto zadostili, ne le potrebam domačega kraja, temveč da jim je denar preostajal in so ga pošiljali Zvezi. Prišla pa je vojna nevarnost. Koncem julija se je pričela mobilizacija. Spočetka so bili ljudje razburjeni in so vsled tega dvigali precejšnje vsote iz posojilnic. Omeniti pa moram, da ljudje v pretežni večini niso dvigali iz strahu pred vojsko, temveč iz potrebe, ker so potrebovali denar za tiste, ki so bili vpoklicani v vojsko. Tako je morala Zveza vsled velikih izplačil, ki so jih imele njene članice, tekom prvega tedna mobilizacije izplačati nad 700.000 K.

Naša združna organizacija je izplačala za podpisano vojno posojilo nad 2.200.000 K in je s tem pokazala svojo veliko moč.

Kar tiče ostale vrste zadrug, bi pripomnil samo to, da delovanje tudi teh ob času vojske ni prenehalo. Le mlekarke zadruge so za časa mobilizacije trpele, ker je bil oviran prevoz mlečnih izdelkov.

Fisarniško delo.

Delo v pisarni je bilo v preteklem letu precej obsežno. Zveza je prejela 14.570 dopisov, odposlala pa 16.126. Poleg tega je razposlala še 27 raznih okrožnic.

Omenjam važne stvari in pa navodila, ki jih je dala Zveza svojim članicam v tem času.

1. Zveza je priporočala posojilnicam, da naj pouče ljudi o varnosti vlog in da se bo kazensko postopalo proti vsem onim, ki bi trosili neosnovane in vznemirjive govornice o denarnih zavodih. Deželni odbor kranjski je razposlal občinam o tej stvari lepake.

2. Glede notranjega poslovanja je priporočala posojilnicam, da ne izplačujejo celotnih vlog, ampak samo zneske, katere ljudje res potrebujejo za vsakdanje potrebščine. Glede večjih iznosov naj se strogo drže odpovednih rokov. Posluje naj se le ob uradnih dnevih.

3. Ko je bil proglašen moratorij, je Zveza obvestila s posebno okrožnico svoje članice in jim da la navodila, kako naj se ravna o razmerah, nastalih vsled moratorija.

4. Ko so nekatere posojilnice vsled precejšnjih dvigov hotele obrestno mero za vloge zvišati, jih je Zveza opozorila, naj opuste svoj namer, ker bi njihov korak ne dosegel zaželjenega uspeha.

5. Zveza je opozorila svoje članice, da naj skrbé za nove vloge, v slučaju sile pa lahko dovoljujejo tudi manjša posojila za krajši čas. Vse članice brez izjeme pa se morajo strogo držati discipline tudi glede denarja, ki je naložen pri Zvezi. Omejiti se morajo te pri svojem poslovanju, da se pomaga onim zadrugam, ki so v zadregi.

6. Odvišen denar naj se redno pošilja Zvezi, ki je pripravljena med moratorijem vplačane vsote izplačevati

brez pridržka. Dolžnikom pa naj posojilnice priporočajo, da plačajo obresti in vračajo tudi nekaj na dolg.

7. Vsled vojnih dogodkov je bilo poklicanih mnogo kmečkih mož pod orožje. Bati se je bilo, da bi utegnili za mlatev, košnjo in jesensko setev primanjkovati delavcev; zato je bilo potrebno, da so mogle strojne zadruge, kjer so ustanovljene, poslovati. Pri nekaterih strojnih zadrugah so šli monterji v vojsko, zato je Zveza priporočala, naj si oskrbe drugih zanesljivih ljudi, ki bi se na licu mesta pri poslujočih zadrugah ogledali in naučili delo.

8. Zveza je po posredovanju deželnega odbora dosegla, da je vlada proglasila bencin za aprovizacijski predmet.

9. Onim štajerskim zadrugam, ki delujejo v krajih, kjer se prideluje veliko hmelja, se je priporočilo, da pouče ljudi, naj hmelj prodajo le proti plačilu v gotovini.

10. Posojilnice, ki delujejo v bolj južnih krajih, je pozvala Zveza, naj zadolžnice in druge vrednostne listine pošljejo k nji v shrambo.

11. Gospodarska in konsumna društva je opozorila, naj zahtevajo pri prodaji blaga vedno takojšnje plačilo. Terjajo naj stare dolžnike, da pridejo do lastnih prometnih sredstev.

12. Da bi se dobil pregled o vplivu vojnih dogodkov na mlekarke zadruge, je Zveza razposlala tem zadrugam poziv, da ji sporoče, ali poslujejo tudi v vojskinem času, ali je mlekar odšel k vojakom, kam se pošilja mleko, koliko na dan, koliko imajo v zalogi še surovega masla, sira itd. in po kakšni ceni prodajajo te izdelke.

13. Ker se je tudi naša združna organizacija udeležila delovanja Rdečega križa in pomožnih odborov, je Zveza pozvala članice, da ji sporoče, koliko so darovale za podporo v te dobrotvorne svrhe.

14. Najvažnejši predmet, kateremu je načelstvo posvetilo veliko pozornost, je bila aprovizacija. Zveza je stopila v stik z deželnim odborom, da bi se prebivalstvu Kranjske kolikor mogoče po primernih cenah zadobila živila, o katerih se je bilo bati, da jih bo primanjkovalo. Zato je že v okrožnici dne 25. avgusta opozorila zadruge, da bo cena nekaterim živilom gotovo poskočila in je prosila svoje članice, da ji pošljejo približne podatke, kakšna je bila letina v njihovem kraju, katere vrste živil bo morda treba kupovati in koliko množino. Nekateré zadruge so sicer odgovorile na tozadevno okrožnico, poslale zabeležene podatke, iz katerih je bilo posneti, da bo treba več sto vagonov živil nakupiti samo za Kranjsko. Tudi za Istro in Štajersko je bilo prijavljenih par sto vagonov živil.

Dogovorno z deželnim odborom in Gospodarsko zvezo se je sklenilo nakupiti večje množine živil.

Ljudje se pa tedaj še niso zavedali, kako resna zadeva je aprovizacija. Zanimanje za živila se je pokazalo

šele tedaj, ko je bila stvar že zamujena. Zveza je storila vse, kolikor je bilo v njeni moči.

Dalje je opozarjala svoje članice, naj se opozori ljudi, da ne bodo lahko-mišljeno zapeljani po visokih cenah prodajali živil drugim. Glede tega se je obrnila Zveza tudi do deželnega odbora kranjskega, ki je s posebnimi lepaki nato opozoril prebivalstvo. V zadnjem času se je posrečilo pridržati v deželi 25 vagonov fižola, ki je bil namenjen v tujino.

15. Ko je finančna uprava najemala vojno posojilo, je Zveza na poziv poljedelskega ministrstva izdala posojilnicam primerna navodila, kako naj postopajo pri podpisovanju tega posojila.

16. Zveza je dala tudi navodilo, kako naj sodelujejo njene članice pri razkosavanju kmečkih posestev.

Revizije.

Kot nadzorovalna oblast je Zveza v preteklem letu, dasi je imela manj uradništva na razpolago, vršila svojo revizijsko dolžnost. Izvršila je 237 revizij. Na Kranjskem 130, na Štajerskem 77, na Koroškem 18 in v Istri 12. Par revizij je trajalo po več tednov.

Stanje Zvezinih članic.

Koncem leta 1913. je bilo v Zvezi včlanjenih 682 zadrug. V letu 1914. je pristopilo na novo 7 zadrug, odpadlo pa 98 zadrug, med njimi 88 v Dalmaciji, in šteje Zveza koncem leta 1914. skupaj 591 članic.

Zvezino denarno poslovanje.

Ze v splošnem pregledu o združnem delu se je omenilo, da je bilo v prvi polovici leta Zvezino denarno stanje prav ugodno. Denarja je prihajalo veliko in Zveza je imela v prvem polletju naloženega nad 4½ milijona kron. Ko se je pričela mobilizacija, so prišla tudi večja izplačila.

Se večjo poskušnjo je morala prestatati na likvidnost Zveze in njenih članic, ker se je pričelo podpisovati vojno posojilo.

Zadostna lastna denarna sredstva so pa Zvezi omogočila, da je ves čas vojske ohranila isto obrestno mero. Ko je bila obrestna mera pri bančnih zavodih od 7 do 9 odstotkov in celo pri Avstro-ogrski banki na 8 odstotkov, kasneje 6 odstotkov in so tudi druge zveze zahtevale za dane kredite 6½ do 8 odstotkov, je obrestna mera ostala pri naši Zvezi neizpremenjena: namreč 5½ odstotka.

Celokupni promet za l. 1914. znaša 79.544.415 K 10 v. Omenja dalje, da je efekt poslovanja za minulo leto negativen, to je da izkazuje račun zgubo 19.364 K 63 v. Ta izguba je nastala zato, ker je znašala pri vrednostnih papirjih v minulemu letu kurzna izguba 40.717 K 61 v., odpisalo se je pri raznih dolžnikih 22.052 K 30 v. Ako bi se torej teh dveh postavk celotno ne odpisalo, bi zaključili preteklo leto s precej lepim dobičkom.

Ravnatelj Gospodarske Zveze g. Janko Jovan poroča, kako je Zadruga Zveza oskrbela Gospodarski Zvezi potrebni denar za aprovizacijo. Gospodarska Zveza je v začetku mobilizacije imela precej zalog živil, pa vojaštvo jih je precej v 14 dneh vzelo za čez 300.000 kron. Nato je stopila v zvezo z žitnimi tvrdkami na Ogrskem in je od avgusta do konca decembra nakupila 300 vagonov pšenice, 300 koruze, 20 moke, 300 sena za vojaštvo, 6 riža, krompirja 2, oljnih tropin 4 in drugih krmil 40 vagonov, vsega skupaj skoro za 3 milijone kron. Toda ogrska vlada ji je v dveh mesecih vzela čez 80 vagonov blaga in tako Gospodarska Zveza ni mogla vsega storiti.

Letni račun in bilanco za leto 1914.

Iz računskega zaključka posamemo, da je v letu 1914. izplačalo 4.445.918 kron 88 v kreditov članicam v tekočem računu, vrnilo pa 7.041.134 K 11 v in je stanje kreditov koncem leta znašalo 9.870.001 K 30 v.

V tekočem računu so članice naložile 6.267.830 K 44 v, dvignile pa 6 milijonov 283.105 K 6 v. in znaša stanje vlog 15.418.777 K. Deleži znašajo 408.310 K, rezerve pa 226.495 K 68 v.

Nato se je vnel živahen in obširen razgovor o obrestni meri. Govorili so dr. Krek, ravnatelj Traven, Steblovnik (Smihel pri Šoštanjju), poslanec Piher, beneficijat Majdič, poslanec Grašič iz Istre in Stanovnik (Horjul).

Iz razgovorov so se rodili sledeči stavki:

1. Zadruga Zveza svetuje, da se kreditne zadruge v posameznih okoliših z ostalimi zavodi na posebnem sestanku posvetujejo o enotni obrestni meri.

2. Načelstvu Zadruga Zveze se naroča, da posreduje pri poljedelskem ministru, da podpira to akcijo.

3. Pri občnih zborih naših posojilnic in hranilnic naj se poleg splošno gospodarskih stvari obravnava tudi o obrestni meri.

Po končanem občnem zboru se je vršilo pet predavanj, katerim je popoldne prisostvoval tudi gosp. deželni glavar dr. Ivan Šusteršič. Govorili so ravnatelj Kmetijske družbe ces. svetnik Gustav Pirc o delovanju žetvenih komisij; dr. Krek o raznih aktualnih kreditnih vprašanjih, ravnatelj Kmetijske družbe na Grmu Rohrman o poljedelstvu, mlekarški nadzornik Legvart o živinoreji in inženir Rataj o pašništvu.

Predavanja izidejo v zveznem glasilu in v posebni brošuri, ki se dopošlje zadrugam, da jo razdele med ljudstvo.

Pregled po svetu.

Avstro-Ogrska. Avstro-ogrski poslanik je pri Vatikanu protestiral proti ruskim nasilstvom v Galiciji, kjer so štirje škofi zaprti in bili prebivalci nekaterih

vasi prisiljeni, da so pristopili k pravoslavju. — Ogrski poslanec grof Julij Andrassy se je mudil pretekli teden v Berlinu, kjer je imel razgovor z odločilnimi osebami. — Cesar je imenoval generala infanterije Štefana pl. Sarkotiča za deželnega šefa za Bosno in Hercegovino. — Nadvojvoda prestolonaslednik Karel Frane Jožef se je 16. t. m. zopet odpeljal z Dunaja na severno bojišče. — Predsedstvo državne zbornice je imelo v petek 19. t. m. sejo, katere sklepe je sporočil predsednik dr. Sylvester ministrskemu predsedniku.

Vatikan. V Rim sta v zadevi srbskega konkordata došla dva zastopnika Srbije. — Ponovne molitve za mir po vseh cerkvah, ki so združene z odpustki, so bile določene na dan 21. t. m. — Listi poročajo, da namerava sv. oče o Veliki noči zopet posredovati za mir. — V vatikanski baziliki nameravajo postaviti spomenik papežu Piju X. Za ta spomenik naj bi prispevali katoličani celega sveta. — Kardinal Agliardi je 19. t. m. zvečer umrl. — Ministrski predsednik Salandra se je pripeljal v palačo umrlega kardinala Agliardija in je izrekel sožalje. Kaj takega se je prvič zgodilo in iz tega sklepajo listi, da vladajo med Vatikanom in italijansko vlado dobri odnosi.

Nemčija. Križarka »Dresden«, o kateri poročamo na drugem mestu, da so je Angleži potopili, je napravila angleški pomorski trgovini za 6½ milijona funtov škode. — Nemški državni zbor se po končani proračunski debati odgodi do konca maja. — Drugo nemško vojno posojilo je doseglo že 9 milijard. Nemški cesar je poslal državnemu tajniku, ko je zvedel, da je posojilo že tako visoko podpisano, priščno brzojavko, v kateri pravi med drugim: Tudi sovražniki naše domovine morajo zopet izprevideti, da nemškemu narodu v boju za obstanek ne primanjkuje vojskinega in gospodarskega orožja in da hoče vztrajati in izsiliti zmago. — Proračunska komisija nemškega državnega zbora je naprosila nemški zvezni svet, da naj se odpravi izjemna postava proti jezuitom, ki je v Nemčiji v veljavi.

Italija. Tudi v preteklem tednu so se po mnogih krajih Italije ponavljali draginski nemiri, v katerih je ljudstvo napadalo policijo in kričalo: »Doli z vojsko!« — Državni dohodki v zadnjih osmih mesecih so znašali 1.375.225.000 milijonov lir, t. j. za 30 milijonov manj kot v isti dobi lanske leto. — Italijanska vlada se je obrnila do ameriških bank, da bi dobila 25 milijonov dolarjev posojila. — V prvih dveh mesecih tekočega leta je padel uvoz v Italijo za 143 milijonov, izvoz pa za 4 milijone od iste dobe lanskega leta. — V Rimu je prišel bivši srbski poslanik v Carigrad Renadinovič. Listi pravijo, da mu je poverjena posebna naloga.

Francija. Francoski general Pau se je mudil v Lvovu, odkoder je odpotoval v Varšavo. Pravijo, da prevzame vodstvo ruske armade. — Vpoklicanje 19 letnih fantov in 43- do 45 letnih mož je rodilo za Francosko zelo resne posledice. Mnogo industrijskih in trgovskih podjetij bodo morali zapreti. V Parizu so posebno prizadete gostilne in kavarne, ker je večina moških uslužbencev vpoklicanih. Zelo se

šče ženskih moči, pa jih ni dovolj. V gospodarskem oziru se kažejo sedaj zelo žalostne posledice. — Iz Pariza se poroča: Vpoklicanje novega razreda, namreč 19 let starih mladeničev in starejših letnikov, to je moških od 43, 44 in 45 let, ima za posledico, da se čedalje bolj čuti primanjka- nje moških uslužbencev v industriji in trgovini. Kavarnarje in restavracije nameravajo nastaviti samo žensko osebje, od kuharice do natakarice, ker bi drugače morale zapreti svoje prostore. — Francoska vlada bo na zadnjo ameriško noto odgovorila, da Francoska in Angleška ne bosta uničevali ne v t r a l n i h ladij. Blaga na krovu nevtralnih ladij, ki prihajajo iz Nemčije ali so za namenjene, se dejansko ne bo smatralo za vojno konterbando. Blaga se ne bo zaplenilo in ravnatako tudi ladij ne, ki ga bodo vozile. Na ta način se bo ohranilo načelo, da zastava ščiti blago. Blago se bo enostavno sekvestriralo in dalo odposiljatelju na razpolago ali pa v njegovo korist prodalo. Nevtralne ladje se bo vrnilo. — Švicarski listi poročajo, da so Francozi odredili na italijanski meji znatno premikanje čet proti jugu. Več Italijanov so pa aretirali.

Anglija. Poročajo, da si Anglija brezuspešno prizadeva pripraviti Bolgarijo do tega, da bi se udeležila pred Dardanelami bojov proti Turčiji. — Angleški general Payet se je mudil pretekli teden v Bolgariji. — Zdi se, da Anglija nič več ne prevaža svojih čet v Francijo, ker sta bila dva prevozna parnika potopljena. — Listi poročajo, da Angležem primanjkuje vojnega materiala, kar je povedal sam lord Kitchener v angleški gosposki zbornici. — Angleški državni zbor so odgodili do 14. aprila. — Zveza angleških rudarjev z 900.000 člani je napovedala splošno stavko s 1. junijem, če se ne zvišajo plače.

Rusija. Listi poročajo, da bo v kratkem izšel važen carjev ukaz o krajevni samostojnosti Poljske. — Pod orožje so zdaj poklicani tudi tisti ruski častniki in vojaški zdravniki, ki radi starosti dozdej niso prišli v poštev. — Rusija je naročila v Ameriki 10.000 tovornih železniških voz. — Rusija je prepovedala vsak izvoz žita. — Cenijo, da je Rusija dobila od Anglije in Francije 1500 milijonov frankov predujemov. — Blizu postaje Bajkal se je pripetila železniška nesreča, pri kateri je bilo mrtvih 250 ruskih vojakov. — Netiskano poročilo poslanca Haritonova o ruskem gospodarstvu l. 1915. obsega veliko zanimivih števil: Za vojsko so izdali do 15. januarja 1915 do 3020 milijonov rubljev. Vsak dan se izda za vojsko približno 14 milijonov rubljev; 1.400.000 rubljev nabavijo rednim, 12.600.000 pa izrednim potom. Posojilo znaša v raznih oblikah do zdaj 2600 milijonov rubljev. Bankovčev kroži za 2.997.800.000 rubljev, pokritje v zlatu znaša 1.711.100.000 rubljev.

Srbija. Srbski uradni list poroča, da leži v vojaških bolnišnicah nad 12.000 vojakov, ki so oboleli na pegastem legarju in na trebušnem legarju. — Ruska sanitetna komisija poroča, da je Srbija v zadnjih treh vojnih letih in po sedanjih nalezljivih boleznih izgubila nad 1 milijon mož. — Vsled obdolžitve, da so vprizorili zaroto proti življenju prestolonaslednika Aleksan-

dra, je bilo več sto oseb aretiranih, vse-skozi mohamedanci: v Beiramu 30, v Kočani 50, v Štipu 70. Prepeljali so jih v Skoplje. Okoli 300 Bolgarov so prepeljali iz omenjenih okrajev v Egri Palanko, ker jih dolže, da so bili udeleženi pri zaroti. Tudi v Bitolju je bilo več aretacij. Nekaj aretirancev so v Skoplju in Egri Palanki že ustrelili. — Listi poročajo, da je med Pašičevim kabinetom in regentom-prestolonaslednikom Aleksandrom nastalo močno nasprotstvo. Ministrski predsednik Pašič je zahteval od kralja Petra, naj zopet prevzame vlado in kralj je pripravljen to storiti, vendar je izjavil, da mora prej vedeti, če lahko računa na vojaško ligo, ki ima tudi danes v Srbiji največji vpliv na državne posle. — Vsled silnih izgub v dolgotrajnih bojih in vsled nalezljivih boleznih cenijo srbsko glavno silo najvišje na 140.000 mož. Srbska armada je vsled boleznih popolnoma ločena od civilnega prebivalstva.

Bolgarija. V Bolgariji so pričeli nabirati denarne prispevke za Poljake. — V bližini bolgarske postaje Somoršt se je zgodila železniška nesreča, pri kateri je bilo 20 oseb mrtvih, 128 pa ranjenih. — Angleški general Payet je bil 17. t. m. sprejet od bolgarskega kralja, nato je pa odpotoval v Niš k srbski vladi. — Tripel-ententa zopet z vsemi silami pritiska na Bolgarijo, da se ji pridruži. Obljublja ji Solun, Macedonijo, Srbija bi ji odstopila ozemlje do Vardarja, Bolgarija dobi prvotno črto Enos—Midia. Vprašanje je pa seve, ako bo Bolgarija tem praznim obljubam nasledla.

Rumunija. Finančni minister je zbornici predložil zakonski načrt, s katerim se vlada pooblašča, da v slučaju, ako bi nastopile izredne razmere, dovoli potrebnim poljedelcem in industrijcem posojila do polovice vrednosti njihovega zemljišča, oziroma zgradb proti šestodstotnim obrestim in polletni odpovedi. V to svrhu dá država na razpolago 100 milijonov lejev. S tem se hoče kmetovalcem in industrijskim podjetjem zagotoviti obstanek. — Rumunski zunanji minister je tako težko obolel, da se boje za njegovo življenje. — Ruski trgovinski minister je prepovedal izvoz premoega za Rumunijo.

Grška. Iz Pariza se poroča: Grški poslanik v Petrogradu je brzopjavil kralju Konstantinu, naj zasleduje Venizelosovo politiko in naj prej ko mogoče opusti nevtralnost Grške in pristopi trojnemu sporazumu. — Grški princ Jurij, brat kralja, pride v kratkem na Dunaj. Nato namerava potovati v Berlin. Princ Jurij je, odkar je nastopil vlado Venizelos, s katerim se je svojčas sprl radi Krete, stanoval v Parizu. — Grški vojaški ataše fregatni kapitan Kriesis je odpoklican in je zapustil Carigrad. Kriesis in dosedanji poslanik Panas sta bila glava zastopnika Venizelosove protiturške politike. — Londonski listi poročajo: Nova vlada se hoče izogniti vsakemu koraku, ki bi mogel dati povoda za nesporazumljenja z Bolgarijo. Vzdržati se hoče vsakega vojaškega vmešavanja do časa, ko se ji ne bo treba več bati kakih zapletljajev z Bolgarsko. Ministrstvo je trdno odločeno, biti proti Srbiji dobrohotno nevtralnno, proti ententi pa prijateljsko. — Angleški poslanik v Atenah Elliot,

ki je veljal za svetovalca Venizelosu, je prosil za odpoklic. — Izvoz gotovih stvari in živil v Srbijo, ki je bil pred nekaj dnevi prepovedan, se je zopet dovolil. — Iz Pariza se poroča: Grški poslanik Romanos je izjavil francoskemu zunanjemu ministru Delcasseju, da ostane Grška prijateljica Francije in njenih zaveznikov.

Turčija. Turška vlada je izgnala iz Carigrada vse Črnogorce in Srbe. — Predsednik turške zbornice Halil bej je izjavil sotrudniku ogrskega lista »Az Esta« o položaju: Obleganje Dardanel so sprejeli v Carigradu in v celi Turčiji hladno. Dejstvo, da združeno angleško-francosko brodovje po 25 dnevem trdem obleganju ne izkazuje čisto nobenega uspeha, jamči dovolj za izvrstnost tehničnega oboroženja utrd in vodstva obrambe, kakor tudi za to, da ostane kakor dozdej tudi naprej obleganje brezuspešno. V bojih na suhem so Rusi ob izbruhu vojske vdrlji v turško ozemlje. Naša armada je odbila sovražnika z velike silo in vdrla daleč v sovražnikovo ozemlje. Vojskujoči armadi si stojita zdaj nasproti približno v ozemlju Sarikamiša. Nemški častniki v Turčiji izvrstno delujejo. Občudujemo njih veliko znanje in vestnost. Gospodarski položaj Turčije je prav dober, državne finance so izvrstne. Družabno življenje se med vojsko v Turčiji ni izpremenilo.

Španska. Pri volitvah 517. okrajnih svetnikov je bilo izvoljenih 232 pristašev vlade, 143 liberalcev, 44 demokratov, 8 pristašev Maura, 12 Jaimistov, 11 neodvisnih, 11 reformistov, 37 republikancev, 10 regionalistov in 8 svetnikov raznih strank. Vlada je torej zmagala.

Amerika in Japonska. Parlamentu Zedinjenih držav severno-ameriških se v kratkem poda predlog za najetje posojila 900 milijonov dolarjev v narodno-obrambne svrhe, zlasti pa za utrdbo obrežja. Iz New-Yorka se poroča, da je baje Severna Amerika drugič v Tokiu ostrejšje kakor prvič nastopila zaradi japonskih zahtev Kitajski. — Kitajski odpor proti japonskim zahtevam je začel vzbujati na Japonskem veliko ogorčenje. Časopisje dolži še vedno Ameriko, da ščiti Kitajsko in Kitajce boža po hrbtu. Japonsko ljudstvo se pripravlja na resne dogodke in opozarja se, da je vojna med Japonsko in Ameriko neizogibna.

Kitajska. Poročilo, da so odposlali Japponci na Kitajsko večje število čet, ki jih spremljajo vojne ladje, poostruje položaj na Kitajskem. Trdi se, da je zapustila neka divizija Daljnji, da nadomesti navadno posadko v Mandžuriji. Brigado, ki se zdaj nahaja v Tsingtavu, nadomeste z drugo brigado.

Svetovna vojska.

VOJSKA Z RUSI.

Rusi so neutrudni, vedno prehajajo k napadom. Glavni boji se vrše še vedno na obeh krilih velikanske fronte. Na črti med vzhodno Prusko in Vislo, ob reki Narevi in Bobri napadajo Rusi neprestano. Na vsej tej črti se nahaja cela vrsta majhnih trdnjav: Lomža, Grodno, Pultusk, Ossie-

wiez, Avgustov, Ostrolenka itd. Te služijo Rusom kot opirališča in zbirališča, odkjer podvzemajo vedno nove napade. Nove ruske čete prodirajo od Grodna čez Narovo pri Lomži, Ostrolenki in Pultusku. Tamkaj se vrše vsak dan boji.

Največji napad v zadnjem času so poizkusili Rusi pri Avgustovu. Rusi so mislili, da bodo s tem napadom Nemce presenetili, kar se jim pa ni posrečilo. Toda tudi drugi Hindenburgov poizkus, da bi Russe obkrožili, se je ponesrečil. Godilo se je Nemcem tako kot po prvi mazurski bitki pri Tannenbergu. Tudi takrat so poizkusili Nemci na novo prodirajoče ruske čete obkrožiti, kar jim je tudi spodletelo.

Dne 9. marca so se začeli nemški napadi proti desnemu ruskemu krilu, kjer je prodiral 3. ruski armadni zbor. Ko je ta butil, da ga nameravajo Nemci obkrožiti, se je naglo umaknil v južnovzhodno smer. Nemci so se obrnili proti 2. ruskemu armadnemu zboru. Dne 9. in 10. marca se je vršil boj pri Seini-Brzinki. Rusi so se morali umakniti v severnovzhodno smer. V tem boju sta bila dva mlada ruska regimenta poražena in njih poveljnika ujeta. Ko je ruski poveljnik videl, da se namerava od strani Nemcev ponoviti druga mazurska bitka z nameravano obkrožitvijo, je dne 10. marca ukazal, da naj se ruske čete umaknejo. Nemci so ujeli 5000 Rusov, zajeli 12 strojnih pušk in 3 topove.

Boji na tem ozemlju so zato važni, ker bo oni, ki bo tu izgubil, moral tudi pustiti glavno postojanko v Poljski.

Prav tako važni so boji v Karpatih. Natančno iste popisati je nemogoče. Sneg, led in hud mraz se menjava v zadnjih dneh s pomladanskim vremenom. Zato ravno so boji v teh krajih zelo težki. Nemci, ki stoje v teh bojih ob strani naših čet, pripovedujejo, da niso na nobenem bojišču boji tako težavni kot tukaj. Poleg tega pride še to v poštev, da imajo Rusi v Karpatih zbrano svojo glavno moč, ker vedo, da če tukaj propadejo, jim ne kaže drugega nego zapustiti Galicijo. Poročila pravijo, da so naši zasedli v Karpatih vse prelazne višine, Rusi pa da si krčevito prizadevajo, da bi iste zopet dobili v posest. Vojni poročevalci poročajo, da je skoraj neverjetno kakšne mase ljudi pošiljajo tamkaj Rusi v smrt. Pohod naših v Galicijo bo šele mogoč, ko bo ruska moč tamkaj nekoliko oslABLJENA. Za to bo treba pa še mnogih bojev po obsežnih dolinah.

Najhujši boji so se vršili v zadnjem času na Uzoku prelazu. Močne ruske čete so dne 14. marca tamkaj začele z napadi ter so prodirale tesno do naših čet. Naši so napravili popoldne protinapad in potisnili sovražnika nazaj. V tem boju so ujeli naši 4 častnike in 500 mož. Tudi ob naših postojankah na obeh straneh Opordoline so se vršili hudi boji. Rusi so dobili skozi Stryj ojačenja in so začeli napadati. Toda vedno se je Rusom posrečilo zasesti prelazno višino. Naši so v teh bojih ujeli nad 1000 Rusov.

Zelo hudi boji so se vršili tudi za neko višino, ki obvladuje cesto proti Balinogradu.

V vzhodni Galiciji so bili tudi Rusi napadalci in tudi tam so se vršili ljuti boji.

Velikega pomena so tudi boji v zapadni Galiciji pri Gorlicah. Ako se bo našim tukaj posrečilo prodreti, se Rusi na Dukla prelazu ne bodo mogli držati. Zato se tukaj Rusi obupno branijo.

Od trdnjave Przemysl ni nič posebnih poročil. Pravijo, da Rusi oblegovanje precej malomarno opravljajo, ker so potegnili izpred te trdnjave svoje sile v Karpate. To je tudi verjetno, kajti ako izgube Rusi Karpate, bodo primorani tudi izpred Przemysla se umakniti.

BOJI S FRANCOZI.

Še vedno isti slika se kaže na tem bojišču. Boji v strelskih jarkih. V zadnjih dneh so se vršili večji boji v okolici Mülhausen, kjer je ozemlje gorato in zelo težavno za boj. Francoski napadi v Kampanjah so zadnje dni nekoliko ponehali, saj so pa ti napadi trajali od 16. februarja do 5. marca, torej cele tri tedne. V tem kraju so imeli Francozi zbranih šest armadnih zborov (300 000 mož) ter oddajali večkrat po 100.000 strelcev v 24 urah. Nemci so jim imeli nasproti dve diviziji. Večjih uspehov Francozi tukaj niso dosegli. Po nemških poročilih so izgubili Francozi v teh bojih 45.000 mož, ki so mrtvi ali ranjeni, ujeli pa so Nemci 2400 Francozov. Nemci pa so izgubili okrog 15.000 mož.

Pri Arrasu so poizkusili Francozi izgubljeno višino Loretto pridobiti. Tudi to se jim ni posrečilo.

Nač manj napadov željni niso Angleži ob črti Isere ob morju tam v Belgiji. Posrečilo se jim je Nemce pri Neuchappelu kaka dva kilometra nazaj potisniti. Predreti nemško črto se jim pa ni posrečilo. Francozi in Angleži pripovedujejo, da se bodo pravi boji začeli šele meseca maja. Francozi upajo, da bodo do tedaj mogli postaviti na bojišče novo armado 700.000 mož. Tudi Angleži pravijo, da bodo poslali enako število mož.

VOJSKA NA MORJU.

Vojska nemških podmorskih čolnov gre tiho svojo pot naprej. Ceni se, da so Nemci v zadnjih desetih dneh potopili 10 do 15 trgovskih ladij in eno pomožno križarko. Če pa pomislimo, da ima Anglija 8000 do 9000 trgovskih ladij, potem je to vendarle malenkost. Angleži pravijo, da so od začetka vojske izgubili do 100 ladij. Nemška poročila pravijo, da je številka 200 prava.

Namen teh bojev pa ni v tem, da bi se uničile ladje, temveč nemški podmorski čolni imajo namen preprečiti dovoz živeža Angliji. Da se ta boj v Angliji že čuti, to dokazujejo visoke cene živilom, ki imajo za posledico nezadovoljnost med angleškim ljudstvom, zlasti med delavstvom.

Nemci so izgubili križarko »Dresden«, ki je še ostala in delala Angležem mnogo preglavic od onega nemškega brodograja, ki je pri Falklandskih otokih podleglo angleškim ladjam.

Ladja »Eitel Friderik« je v zadnjih dneh uničila več angleških in francoskih ladij. V boju pa je dobila rano in se je morala zateči po zdravilo v neko ameriškansko pristanišče. Amerikanci bi imeli pravico pustiti to nemško ladjo samo malo časa v svojem pristanišču. Pokazali so se

pa velikodušne in pustili, da se ladja popravi. To je znamenito vsled tega, ker je ta ladja nedavno potopila tudi neko ameriškansko ladjo, ki je vozila kontrebando. Sedaj preže pred pristaniščem na to nemško ladjo angleške in francoske ladje, da jo napadejo, ko bo hotela odleteti na odprto morje. Če se jim bo posrečilo?

TURŠKA VOJSKA.

Tri tedne že traja obstreljevanje Dardanel; malo dni je bilo, da bi obstreljevanje počivalo. Navzlic temu pa uspehi angleškega in francoskega brodograja niso posebni. Iz vseh poročil je razvidno, da Angleži dozdej niso napredovali. Nekaj utrdb so sicer razdejali, toda do glavnih utrdb in do kraja, kjer je morje posejano z minami, niso prišli. Pri tem se ne sme prezreti, da se nahaja na obeh bregovih mnogo neposkodovanih baterij, ki so ladjam bolj nevarne kot utrdbe, na katere lete krogle ladijskih topov. Ladijski topovi so nasproti topovom v trdnjavah vedno slabši. Ladja ne more na morju mirno stati, zato tudi streli njenih topov niso tako sigurni kot so streli iz mirno stoječih topov na obrežju.

Grški časopisi poročajo, da je dozdej razdejanih osem angleških ladij in tri iskalke min potopljene. Bo pač še treba mnogo žrtev, da bodo Dardanele z morske strani zavzete. Nekateri pravijo, da to sploh ni mogoče.

Grška je prekrizala precej angleški račun s tem, da je izjavila svojo nevtralnost. Menda je Angležem žal, da so izročili Grške ladje, ki jih je v Angliji naročila.

Na suhem proti Dardanelam prodirati je pa težavno delo. Pravijo, da se je Angležem posrečilo v bližini Smirne izkrcati nekaj svojih čet.

S kavkaškega bojišča se poroča o novih ljutih bojih. Rusi so pričeli z napadi.

Angleški poraz v Mezopotamiji ob meji Perzije se potrjuje.

Turčija je poklicala pod orožje vse za boj sposobne moške do 45. leta.

Tedenske novice.

»Slovenska Straža.« Vsi, ki ljubimo svoj rod in svojo domovino, udeležimo se velikega dobrodelnega podjetja: velike efektne loterije »Slovenske Straže«, katere čisti dobiček je namenjen ubogim otrokom, vdovam in sirotam naših padlih junakov in invalidom. Loterija obsega 1715 dobitkov v skupni vrednosti 20.000 kron. Dobitki so sledeči: 1 glavni dobiček v vrednosti 5000 K, 1 glavni dobiček v vrednosti 1000 K, 1 glavni dobiček v vrednosti 500 K, 1 glavni dobiček v vrednosti 300 K, 1 glavni dobiček v vrednosti 200 K, 10 dobitkov v vrednosti po 100 K, 50 dobitkov v vrednosti po 50 K, 50 dobitkov v vrednosti po 20 K, 100 dobitkov v vrednosti po 10 K, 1500 dobitkov v vrednosti po 5 K. Srečka stane samo 1 krono. — Zrebanje se vrši že 31. maja 1915. Segajte takoj po srečkah! Dokazite vsi, da v naš še ni zamrla narodna zavest in človekoljubnost! Srečke prodajajo razne trafike in trgovci,

naročajo se pa tudi v pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Vpoklicanje našega superarbitranega moštva. Vojno ministrstvo je odredilo, da se v pokličejo s 1. aprilom 1915 v nadaljevanje aktivne vojaške službe vse one osebe moštva, ki so bile o priliki mobilizacije leta 1914. snuperarbitrirane in katerih dopust, oziroma pustitev v neaktivnem stanju traja vsled dotičnega superarbitrajskega sklepa čez 1. april 1915.

+ **Prebiranje v letih 1873. do vštveši 1877. rojenih črnovojniki** se vrši: dne 6. aprila v Kočevju za sodni okraj Kočevje; 7. aprila v Ribnici za sodna okraja Ribnica in Velike Lašče; 9. aprila v Črnomlju za sodna okraja Črnomelj in Metlika; 11., 12. in 13. aprila v Rudolfovu za sodne okraje Rudolfovo, Trebnje in Žužemperk; 15. in 16. aprila v Kamniku za sodna okraja Kamnik in Brdo; 18. in 19. aprila v Radovljici za sodna okraja Radovljica in Kranjska gora; 21. in 22. aprila v Kranju za sodna okraja Kranj in Tržič; 23. aprila v Škofji Loki za sodni okraj Škofja Loka; 25. in 26. aprila v Ljubljani za sodni okraj ljubljanska okolica; 27. aprila na Vrhniki za sodni okraj Vrhnika; 29. in 30. aprila v Ljubljani za sodni okraj mesto Ljubljana; 1. in 2. maja v Litiji za sodni okraj Litija; 4. maja v Višnji gori za sodni okraj Višnja gora; 23. in 24. aprila v Krškem za sodna okraja Krško in Rateče; 25. aprila v Kostanjevici za sodni okraj Kostanjevica; 26. aprila v Mokronogu za sodni okraj Mokronog; 6. in 7. aprila v Gorenjem Logatcu za sodne okraje Logatec, Cerknica in Lož; 8. in 9. aprila v Idriji za sodni okraj Idrija; 10., 11. in 12. aprila v Postojni za sodne okraje Postojna, Ilirska Bistrica, Senožeče in Vipava.

Deželni glavar dr. Šusteršič se je mudil pretekli teden po uradnih opravkih na Dunaju.

Duhovniška izprememba. Župnija Slap je podeljena č. g. dr. Leopoldu Lenardu, dozda kaplanu v Borovnici.

Močan potres se je čutil na mnogih krajih po Kranjskem pretekli ponedeljek, 15. marca.

Notar v Litiji g. Luka Svetec je radi visoke starosti opustil notarijat.

Novi grobovi. V Mirni peči na Dolenjskem je umrl **Valentin Breznik**, železniški čuvaj. Doma je bil iz Rafolf pri Brdu na Gorenjskem. — Pokopali so dne 15. t. m. v Stari Loki gospo **Minko Kalan**, rojeno Krek, lastnico znane gostilne Vincarje v Škofji Loki. Mož rajnice Andrej Kalan je na vojski in ga pogrešajo. Kalanova je najbrže umrla, ker je hudo žalovala za možem. — V Vižmarjih je umrla posestnica **Helena Bizjak**. — Na Vrhniki je umrla **Marija Košmrl** roj. Kos. — Umrl je znani vodnik po Savinjskih planinah **Janez Piskernik**. — V Št. Vidu nad Ljubljano je umrl **Virgilij Toplikar**.

Padli junaki. Zemska bolnica v Počinkah, gubernija Nižinogorod na Ruskem je uradno sporočila potom avstrijskega Rdečega križa župnijskemu uradu pri Sv. Križu na Vipavskem, da je ondi umrl dne 16. decembra 1914 na legarju **Ivan Krečič**, posestnik v Mal. Zabljah na Vipavskem. Naj v miru počiva v

daljni ruski zemlji. — Poročnik 17. pešpolka **Fran Bizjak** je padel na bojišču. — Padla sta na severnem bojišču, kakor javlja uradno poročilo, **Anton Vukšinič**, posestnik in mlinar na Božakovem št. 3; padel je dne 9. septembra 1914 pri Grodeku. V bolnišnici Satoralja Ujhely na Ogrskem je umrl za ozeblinami **Ivan Težak**, posestnik in mlinar na Božakovem št. 11; umrl je dne 21. novembra 1914. Ta dva sta bila še mlada, prvi star 29 let, drugi 32 let. Med seboj sta bila kot soseda neločljiva prijatelja. Bila sta obadva trdna gospodarja in zapuščata mladi vdovi z več otroki. Občina Božakovo je s tem izgubila obč. svetovalca, kakor tudi dva najuglednejša in nadebudna moža. Blaga junaka, lahka vama bodi tuja zemlja! — Padel je na severnem bojišču **Maks Podlesnik**, trgovec iz Radeč pri Zidanem mostu.

Prošnja. Rekrut **Franc Kalan** iz Nove Oselice je izgubil denarnico s 40 kronami od Micke s Podpogore do Anžonovca nad škofjo Loko. Fant je revnih staršev in zdaj brez krajcarja pri vojaki. Kdor je denarnico najdel, se prosi, da jo izroči pri Micki v Podpogori.

Iz srbskega ujetništva se je oglašil naš somišljenik **Mihael Snaj**, posestnik v Snerbijah. Od začetka vojne ni pisal nič svojim, imeli so ga že za mrtvega. Sedaj se je pa oglašil in pisal svoji ženi, da je že od 4. decembra v srbskem ujetništvu v kraju Zarobljenik v Gilani v Novi Srbiji ter je zdrav. Priporoča se v molitev, da bi se zdrav vrnil.

Iz ruskega ujetništva so se oglasili: **Andrej Bole** iz Zaloga pri Postojni. Zadnjič je pisal 24. avgusta, potem pa nič več. Zdaj pa je prišlo pismo, ki je hodilo 72 dni, v katerem naznanja, da je ujet v Rusiji. — **Ljudevit Bartol** je sporočil svojcem, ki bivajo v Podpreski, občina Travnik, pošta Draga na Dolenjskem, da se nahaja v ruskem ujetništvu, in sicer v mestu Kovrov v vladimirski guberniji. — **Karel Kordiš**, doma iz Malega loga pri Tratniku na Dolenjskem, je onidan nepopisno razveselil svojo ženo **Franciško** s pismom, v katerem ji je šele čez več mesecev naznanil, da je še med živimi in da se bosta še videla, če bo le božja volja tako. **Karl Kordiš** se nahaja sedaj v mestu Tomsk v Sibiriji. Ker je v Tomsku več Slovencev, se nekaj zmotijo, da jim ni še preveč dolgčas. — **Ivan Tomšič**, doma iz Spodnjega Kašlja, pošta D. M. v Polju pod Ljubljano, je te dni poslal svoji ženi **Ivani**, da se nahaja v ruskem ujetništvu v Turkestanu. Piše ji, da je živ in zdrav in želi, da bi bilo z njo enako, potem se bosta že še videla. Tudi mater, staro ženo, je jako razveselil z rečenim listom. Ko sta Janezova žena in mati brali preveselo pismo, so jima plavale oči v solzah in neprenehoma sta ponavljali: »Hvala Bogu in Materi božji, da je še živ!« — **Matej Kalister**, ki sta ga roditelja že objokovala, ker sta dobila vest, da je na bojnem polju bil smrtno ranjen, se je oglašil iz gubernije Saratova. Pisal je 31. januarja 1915 ter pravi, da je zdrav, le da mu je strašno dolg čas. Pravi, da je že večkrat pisal, a pisma niso došla. — Iz ruskega vojnega ujetništva se je oglašil **Matiya**

Selan iz Savelj pri Ljubljani. Zadnje njegovo sporočilo je bila razglednica, ki jo je poslal svojemu prijatelju, ko se je peljal skozi Ogrsko na bojišče. Vsa povpraševanja po njem so bila zaman. Govorile so se vsakovrstne govornice o njem: da je mrtev, da mu je granata odbila nogo itd. Kaka radost pa prešine njegove starše, brata in sestre, ko prejmejo dne 13. marca 1915 pismo od njega. Pismo je datirano 25. decembra 1914. Med drugim piše sledeče: »Dragi moj! Leta 1914. ne zabim nikdar v življenju. Koliko gorja, nesreče in bede je doprineslo to leto, ni moč popisati. Stotine žen z zaman povprašuje in pričakuje svojega moža; tisoči in tisoči otrok z zaman svojega očeta. Oni že trohne mesece v tuji zemlji, daleč, daleč od svojega doma... In kako je bilo z menoj? Dne 28. avgusta je bil ranjen moj nadporočnik, katerega smo odpeljali v bližnje mesto. Prihodnje dni smo nameravali oditi v Lvov. Takoj naslednji dan pa zavzamejo Rusi mesto in bili smo vojni ujetniki. Odpeljali so nas skozi Rusijo v mesto Ashabat ob perzijski meji. Veliko hudega in pomanjkanja sem prestal, toda kljub vsemu zlu sem zdrav, za kar se imam zahvaliti edino — Bogu. Drugo se že pogovorimo, ko se snidemo.«

Nesreče in drugo. Nesreča v delavčevi rodbini. V ponedeljek preteklega tedna je šla žena delavca **Habiča** na Selu št. 7 k peku po kruh. Doma je pustila same tri otročiče. Oče je namreč v Ljubljani pri vojaki. Ko se je mati mudila pri peku, so otroci doma na skrini zakurili. Hitro se je po sobici razširil dim in ko se je mati vrnila domov, našla je tri otroke nezaveste. Dečka sta bila mrtva, deklica **Albina** je pa še živela. Deklico so prepeljali v deželno bolnico. Rešilo jo je to, da je imela difterijo in ni mogla dima požirati.

Grozna nesreča v tržiški ladjedelnici. V petek 12. marca ob pol petih popoldne se je zgodila v Trziču (Monfalcone) grozna nesreča. Kapitan **Franc Haglič**, njegov sin, strojnik **Franc Haglič** mlajši in kurjač **Avstro-Amerikane Gregor Drazenović** so pripravljali jadnico »Aquila« tvrdke **Vidulich** in dr. za odhod. Jadnica je imela Dieselnov motor na bencin. Ko je bilo vse v redu in bi imel motor začeti delovati, je iz neznanega vzroka počila takozvana zračna bomba, po kateri se dovaja bencin v motor, ogenj se je razširil na zalogo bencina in vse je bilo naenkrat v plamenu, motor pa seveda v kosih. Gasilci, ki so takoj pritekli na pomoč, so rešili kapitana **Hagliča**, ki pa je dobil težke opekline in bo menda izgubil eno oko. Njegov sin **Fran Haglič** mlajši bi se bil kmalu tudi rešil. Gasilci so mu vrgli v strojišče vrvi, za katero se je prijel, in potegnili so ga že do odprtine na krovu, ko je izgubil zavest. Neki gasilec ga je sicer zgrabil za rokav, a ker je bilo vse od eksplozije moko in blatno, mu je nesrečni mladenič zopet zdrknul iz rok. Njega in **Drazenovića** so našli mrtva, ožgana, da jih ni bilo izpoznavati. **Drazenovića** je menda ubil kos motorja, kakor je soditi po poškodbah na glavi. Kapitana **Hagliča** so prepeljali v tržiško bolnico, kjer se bori s smrtjo.

Utonil v pijanosti je 4. marca v Sotli 17letni posestnikov sin Jožef Kovčič, ki je odšel z Brezja na neko ženitovanje v Gregorce. Utopljenca so izrekli 9. marca iz Sotle.

Oče z nožem na sina. Iz Trbiža se poroča: Nekdanji kurjač Ivan Juvan, 41 let star, oče štirih otrok, je prišel 12. marca pijan domov. Kričal in grozil je ženi in otrokom. Materi je priskočil na pomoč sin, 17letni ključavničarski vajenec, ki je poizkušal potisniti očeta v stransko sobo, kar je Juvana tako razljutilo, da je potegnil nož in pričel z njim mahati po sinu, ki se je zgrudil ves krvav na tla. Ker je Juvan le še hotel mahati z nožem, je prestrašena mati popadla železno palico in je udarila z njo Juvana po glavi. Pijanec se je zgrudil nezavesten na tla. Ranjenega sina so odpeljal v beljaško bolnišnico. Juvan je bil že leta 1907. sedem mesecev v celovski norišnici. Zadnje čase je večkrat grozil rodbini s sekuro in z nožem.

Strašna smrt slovenskega častnika. Absolvirani jurist in rezervni poročnik 2. bos.-hercegovski polka Ivan Grandovec iz Trebna je bil 21. februarja na severnem bojišču zadet od sovražne krogle. Podal se je v lazaret, katerega je takoj nato vžgala sovražna granata, tako da so ranjenci, med njimi tudi poročnik Grandovec, zgoreli.

Mrtvega našli so 12. marca 38letnega hlapca Antona Koleša pod neko skalo v Poini. Koleša je šel 24. februarja iz Poljčnika v Litiijo na prebiranje, kjer je popival. Precej natrkan se je podal popoldne domov, a ni prišel več domov, marveč je v temi zgrešil pot, padel v prepad in se ubil.

Samoumor z britvijo. Črnovojniški novinec Egidij Zrpan si je v Mariboru z britvijo prerezal žile na vratu in izkrvavel.

Nesreča z vžigalicami. V Trziču na Primorskem se je petletna deklica Roza Pičnjak, doma od Št. Ivana, igrala z vžigalicami, sedeč v borni postelji. Pri tem se je slavnica užgala in plameni so objeli dekletce. Prihiteji so na vptije domači in rešili deklico, ki je bila že vsa opečena. Prepeljali so jo v bolnico, kjer je ranam podlegla.

Na opeklinah umrl je dveletni posestnikov sin Ivan Čepek iz Zgornje Košane. Ivan je sedel poleg babice, ki je pestovala še manjše dete. Ko fanta babica en trenutek ni opazovala, se je nagnil in segel z obema vročicama v z vrolo vodo napolnjen kotel. Ivan se je tako opek, da je čez dva dni umrl.

Na ulici zaklan črnovojničnik. V torek preteklega tedna okoli 2. ure ponoči sta šla po Zaloški cesti črnovojničnik-novinec posestnikov sin Alfred Sedavčič, rojen leta 1891. v Grvgarju na Goriskem, in njegov prijatelj ter srečala pred gluhozemnico tri neznane fante, s katerimi sta prišla nekaj v navzkrižje. Pri tem se je Sedavčič v enega zapodil in ga podrl na tla. Eden neznanec je naglo potegnil nož in z njim Sedavčiča zabodel, nato so pa zbežali. Ko je ranjenec potem prišel do Filipovičeve ulice, se je zgrudil na tla in izdihnil. Došla policijska komisija je do-

gnala le smrt in odredila, da so Sedavčičovo truplo prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

«Slovenski Sadjar.» Vsem p. n. naročnikom «Slovenskega Sadjarja» vljudno javljamo, da smo prilogo za 2. in 3. številko prepoznali in smo morali list prej izdati. Zaostalo prilogo bomo priložili prihodnji številki, ki izide 15. maja.

Obrtna zadruga na Bledu poroča: Dne 11. aprila 1915. ob 9. uri dopoldne priredi obrtna zadruga na Bledu preizkušnjo obrtnih vajencev v pisarni združne bolnišnice blagajne na Bledu »Blejski Dom.« Vsi vajenci, ki so učno dobo že dokončali in nameravajo napraviti preizkušnjo, naj vložijo pismeno prošnjo na obrtno zadrugo na Bledu, katera je koleka prosta, najkasneje do 31. marca 1915. Pristojbina znaša 5 K. oprostina 6 K. — Vajenci nečlani zadruga na Bledu plačajo 12 K pristojbine.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₁₀% brez kakega odbitka

Gradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Razne novice.

Slovenec oslepel v vojni. Zagrebški »Obzor« poroča dne 17. t. m.: V tukajšnji (zagrebški) bolnišnici se je nad tri mesece zdravil enoletni prostovoljec Slovenec Rudolf Maruza iz Trsta. V bitki pri Valjevu dne 25. novembra mu je razletela se granata poškodovala obe očesi, tako da je popolnoma oslepel. Nesrečni mladenič je bil edini Slovenec v tej bolnišnici. Nedavno so Maruzzičevi starši prepeljali sina v Trst.

Sredstvo proti ušem. Dunajski zdravniški krogi poročajo, da janeževo olje na razdaljo 6 cm v desetih minutah pomori vse uši.

Ne bojte se! — Vedno nas plašijo z hudimi boleznimi, katere prinese poletje. Marsikdo postane melodušen, pravi: »Kaj bom delal, saj pomrjemo itak vsi.« — To je nespametno in ni vredno kristjana. Prvič je naše življenje v božjih rokah, drugič so zdaj razmere glede snage in vode čisto drugačne kot so bile nekdanj, ko so kosile boleznimi ljudi. Zdravstvo in veda so tako razviti, da je razširjenje kužnih bolezni

precej onemogočeno. V Ungvaru zdravi Štepan Kvassai na kolero obolele z sredstvom, katerega je preizkušal že trideset let v Carigradu. Pravijo, da je ozdravilo vseh 800 bolnikov, katere so zdravili s tem. Poizkušali bodo to sredstvo tudi drugod. Tako prinese bolezen tudi sredstva zoper bolezen. — Nekateri plašijo tudi s tem svet, da je pegasti legar ali črna mrzlica pravzaprav kuga. Kaj pa je kuga? Vsako kužno bolezen imenujemo lahko kugo? Prava kuga pa je azijska in je precej drugačna od legarja. Gospodinja bo prinesla drugič nekaj o legarju in pozneje o kugi. Ljudi plašiti s tem, kar pride, pa je nespametno in kaznjivo.

Te nesrečne uši! Popotnik, ki je hodil po Avstraliji, pripoveduje, da se ubranijo tam domačini lazečega in letečega mrčesa s tem, da se umijejo z oksalovo raztopino. Ko je bil ta popotnik ves poln uši, se je umil po nasvetu Avstralca z oksalovo raztopino in uši so padale v belih oblakih raz njega. Oksalova kislina se dobi po drogerijah, je dober kup, nima duha in ni strupena. Mazila za uši so narejena iz živega srebra in masti in so strupena. — Petroleji smrdi ušem in ljudem, janeževo olje smrdi samo ušem. Kdor le more, naj ga vzame s seboj in si pokropi šive obleke in natere glavo in brado z njim. — Ušem smrdi tudi tobak, pa ne tobakov dim, sicer ne bi imel nihče vojakov uši. Tobak razreži in nalij nanj mlačne vode — na dve pesti tobaka 2 litra vode. Ko je stalo dve uri, namoči v vodi roke in podrgni si lase in brado, namoči vse šive obleke in perila na notranji strani. To naredi tri dni zaporedoma in ne bo prišla nobena uš v obleko. Tudi izkuha vinske rutice smrdi ušem, kafirin duh jim je zoprni. Vsaka stvar ni zanje.

Šegavi polkovnik. Grof Potocki je imel na Poljskem v svojih velikanskih gozdovih nebroj srn, lisic in druge divjačine, posebno veliko zlatokrilih fazanov. Te so pobili Rusi, ko so zasedli Lancut. Ruski polkovnik je napravil veliki lov, kos za kosom gozda so obstojili vojniki, so zgnali divjačino vkup in pobijali. Za lisice ni bilo Rusom, srne in fazane so postrelili ali bili s puškinim kooptom. Po lovu so bili celi kupi fazanov in vojaki so se veselili ne navadnega poholjška. Polkovnik jim je naznanil, da bi bil bolj zadovoljen z njimi, če bi bili tako pogumni pri preganjanju Avstrijcev, kakor so bili pri fazanih. Divjačina pa je za častnike, ne za prostake, ki ne znajo ceniti take jedi.

Prašiče imenuje list na Nemškem sovražnike, ki so hujski od Francozov in Angležev, ker požro na dan trikrat toliko krompirja, kolikor ga poje ljudstvo. Pravi, da morajo poklati štiri petine prašičev. Pritožuje se, da poskušajo gospodarji prekriti na vsak način živino glede na visoke cene mesa.

Pet motornih plugov orje v Berlinu ledino, ki je namenjena za sadenje krompirja. Računajo, da poskrbe na tem prostoru 30.000 glav s krompirjem.

Dunajska občina, tovarne in železnice, vse daje svoja prazna zemljišča ljudem na razpolago za sejanje in sadenje. Četudi ne bo vse prav obdelano od nevesčih rok in vsled razmer, nekaj bo vendar obrodilo in

strah lakote se ne bo bližal državi, ki bo postala ena sama velika njiva, ne državljonom, ki so voljni, da zastavijo vse svoje moči v delu.

Dopisi.

Na Sveti Gori pri Litiji bo kot običajno tudi letos na velikonočni ponedeljek 5. aprila prvi velik romarski shod. Božja služba bo zjutraj ob 6. uri in ob 10., popoldne ob 2. Če so sicer prijatelji svetogorske božje poti in vneti Marijini častilci tako radi hiteli iskat pomoči pri svetogorski Mariji, kaj pa šele v sedanjih pregroznih časih. Že dosedaj se je nekaj ranjenih vojakov prišlo zahvalit Mariji svetogorski in gotovo bo še marsikateri pozneje došel. Mi pa, ki smo ostali doma in poslali svoje na polje slave, priporočimo jih v varstvo Marije. Zato naj ne pozabi nihče na velikonočni ponedeljek na božjo pot k Mariji svetogorski. Prosimo pa, da bi raznovrstnih nerodnežev, če se ne mislijo bližje obnašati, ne bilo blizu, da ne motijo Bogu in ljudem na potu. — Dne 20. marca 1914 je padel na polju slave vrh macedenič Franc Zore iz Loža. V spodbudo drugim povemo, da ko je bil svoj čas na dopustu doma kot vojak, se ni sramoval v svoji vojaški obleki v domači župni cerkvi prejeti sv. zakramentov. Mrtvaško opravilo se je za njim opravilo slovesno. Bog mu bodi milostljiv!

Breznica. Katol. slov. izobraževalno društvo na Breznici vljudno vabi k dobrodelni predstavi, ki jo priredi na velikonočni ponedeljek, 5. aprila ob 7. uri zvečer v dvorani stare šole na Breznici. — Spored: 1. Petje, mešani zbor. 2. Igra: S v. Lucija, v treh dejanjih. Ker je čisti dobiček namenjen v korist »Rdečega križa«, se vabi k mnogobrojni udeležbi. — Odbor.

Vižmarje. Umrli je 17. marca znana posestnica Helena Bizjak, po domače Janova, v starosti 64 let, po kratki mučni bolezn. Pogreb se je vršil dne 19. marca, na praznik sv. Jožefa, ob obilni udeležbi. Blaga pokojnica je bila pravi vzor krščanske matere, kar dokazuje to, da so njeni otroci — dva sinova in šest hčera — prav bogoljubno vzgojeni. Ena hči je uršulinka v škofiji Loki, druga novicijantinja v Mekinjah. Blaga pokojnica naj počiva v miru!

Iz Gorij. Iz ruskega ujetništva so se oglasili do sedaj pogrešani ti-le naši domačini vojaki: Jernej Cundrž iz Poljšice; bil je v prvi bitki pri Grodeku močno ranjen. Ko je okreval, je moral drugič na bojišče. Zadel ga je druga usoda, moral je kot ujetnik na Rusko; tudi Janez Jakopič iz Lazov deli z njim enako usodo. Kot ruski ujetniki so pisali ali pa drugi njih tovariši: Matevž Slivnik, Anton Prešern, Jožef Pogačnik, Franc Prešern in Anton Bernard, vsi iz Zasipa. Čudno naključje, prijatelji iz ene vasi se po več mesecih snidejo vsi v isti guberniji: Tomsk, kot ujetniki. Nadalje: Blaž Ambrožič in Jožef Pikon iz Dobrave; zadnji je brat Frančiška Pikon, ki si je s plavanjem raz potopljenega ladje »Zenta« rešil na črnogorska obrežja

življenje ter je še danes tam ujetnik. Na Ruskem imamo nad 40 ujetnikov, ranjenih je bilo dosedaj, saj kar nam je znano, nad 50, pogrešamo jih še 20; na bojnem polju pa je našlo smrt osem vrlih gorjanskih občanov.

Vrh nad Rovtami. V začetku marca je umrl v Hlevnem Vrhu posestnik Janez Kavčič, po domače Treven. Bil je velik dobrotnik cerkvenih in dobrodelnih naprav. V župni cerkvi je kupil nove orgle in menzo za veliki oltar. Pri podružnici je napravil nove zvonove. Župni cerkvi v Rovtah je omislil lepo oltarno svetilko, ognjegascem ondi je dal sezidati čeden dom. V oporoki je mnogo denarja zapustil zapuščenim vselim rodbinam. Bil je pobožen mož in vsakokrat se je zjokal, ako so se ljudje menili o Jezusovem trpljenju. Daleč naokoli so ga poznali kot starega Trevna. Star je bil 78 let. V bolezn. ni zahteval nobene postrežbe in dva meseca je silno vdano prenašal hudo bolezen. Vsakokrat je jokal, ko je prejel presv. Rešnje Telo. Pogreb je bil tako veličasten, da daleč naokoli že mnogo let ni bil nihče pokopan s tako častjo. — Veliki teden bodo pri nas duhovne vaje, ki jih bo vodil č. o. Vilibald, kapucin iz Loke. Naše sosede prijazno vabimo na to pobožnost. Na veliki četrtek bo vsa fara prejela sv. obhajilo. Ob tej priliki se bo ustanovila mladeniška Marijina družba. Sprejem bo tudi deklet v Marijino družbo in v tretji red.

Spodnja Idrija. Sedaj so nas zapustili še naši najmlajši fantje! Nič veselo ni bilo to slovo! Bog in Marija naj jih varujeta, da pridejo nazaj zdravi na duši in telesu. Za tiste, ki so pa že v bojih, nas pa dan na dan bolj skrbi. Marsikdo že ni pisal več mesecev, o nekaterih vemo že, da so umrli za domovino, drugi se zopet oglašajo iz ujetništva. Jožef Žakelj je že dvakrat pisal z Ruskega. Nahaja se v Čembaru, gubernija Pensa. Zadnjič je pisal po rusko; na drugi strani pa je sestavil rusko abecedo, tako da smo pismo lahko zgruntali. Pisal je: »Draga mati! Javim Vam, da sem zdrav. Pošljite mi denarja, in to hitro. Kako je pri Vas? Pošljite mi pismo! Pozdravljam mater, staro mater (revež ne vé, da je tačas umrla!), očeta, sestre in brate. Vaš Joško.« Iz ruskega ujetništva je tudi že pisal Jakob Gruđen, po domače Žebelarjev. Bil je ranjen in ujet. Pisali smo mu že, toda pismo je prišlo nazaj. Skoro gotovo revež ni poslal zadostnega naslova. V ruskem ujetništvu se nahaja tudi Jerb Jernej, toda oglašil se še ni nič. Oglašil se je iz Ruskega, in sicer iz Orenburga Franc Kosmačev iz Krnic. Pisal je nemško. Pravi, da se mu dobro godi, da je zdrav in da vošči vesele velikonočne praznike. Bog daj, da bi jih veselo praznovali vsi vojaki naše farske, posebno pa ujetniki. Ranjen je Janez Močnikov, pa natančnega ne vemo še ničesar. Nekateri so bili ranjeni, pa so ozdraveli in se vrnili. Tako na pr. Boštjan Kenda, Valentin Rupnik iz Čekovnika. Zadnji je bil že ujet, pa je ušel in na begu dobil rano. Bog čuvaj naše junake! Toliko gorja je že rodila ta vojska, vendar nekateri le še ne nehajo zabavljati in se nočejo udati v voljo božjo. Pravijo, da so le duhovniki krivi vojske itd. Neznani zlikovci so tudi pokazali svoje navdušenje za

vojsko na ta način, da so s kamenji razbili starodavno znamenje (podobo) sv. Antona med malim in velikim Marofom. Nekaterim ljudem je vera povsod napoti! Vendar večina je dobra in cerkev je ob nedeljah polna pobožnih vernikov, ki molijo za svoje pri vojaki. Naša farna cerkev je bila včasih zelo obiskana božja pot Matere božje in ljudje imajo veliko zaupanje do »prifarske« Marije. In prav je tako!

Kokrica pri Kranju. Oglasil se je iz ruskega ujetništva kovač Rode, o katerem smo zadnjič poročali, da je hodilo njegovo pismo iz Galicije pet mesecev. Piše, da je zdrav in da ima dva tovariša, Brezarjevega brata iz Srakovelj in Zapotnika iz Tenetiš. Tudi o teh dveh se dozdej ni nič vedelo, ali sta še živa ali mrtva. Tako je torej Rodetova dopisnica prinesla jasnost v tri hiše: h kovačevim na Kokrico, k Brezarjevim v Srakovlje in pa k Zapotnikovim v Tenetiše. V katerem kraju se vsi trije nahajajo pa iz dopisnice ni razvidno. — Dne 15. t. m. so iz naše vasi odšli v vojske zopet trije fantje. Nabor za može, ki bo po Veliki noči, bo pa še nekaj mož vzeli.

Gospodarske vesti.

Pomanjkanje močnih krmil. Vsled popolne izrabe vseh vrst žita se pridobiva manjše množine otrobov, kateri pa v sedanjem času tudi nimajo iste redilne vrednosti kot pred vojsko, ker se mora žito popolnoma izrabiti za pridobivanje moke. Otrobi so bili dosedaj najbolj znano močno krmilo za prašiče in goved. Otrobi iz domačih mlinov so imeli še precejšno redilno vrednost, a oni iz umetnih mlinov so bili vedno manjvredni od domačih, kar kmetovalci vedno sami potrjujejo. Brez močnih krmil je danes težko izhajati, ker se gre zato, da živino in prašiče poprej izredimo kot pred vojsko. Brez močnih krmil pa uspešna reja ni mogoča, zlasti pri prašičih ne. Otrobi so se prodajali zadnji čas po 35 K 100 kg. Njih redilna vrednost je danes tako nizka, da se nikakor ne more priporočati poraba otrobov kot močno krmilo. 100 kg dobrega senenega droba ima več redilne vrednosti. Priporoča se porabljati orehove, lanene in sezamove tropine. Redilna vrednost teh oljnatih tropin je tri do štirikrat višja od otrobov. Zato se priporoča kupovati le tropine, da se kmetovalce varuje pred škodo, ki jo trpe, ako porabljajo otrobe namesto tropin. Oljnatih tropin se tudi vedno ne bodo dobile. Priporoča se torej, da se vsak kmetovalec pravočasno pobriga za ta močna krmila, dokler jih je še dobiti. Gospodarska Zveza ima sedaj v zalogi razna močna krmila in jih prodaja, dokler je kaj zaloge. Razume se, da je cena močnim krmilom tudi višja kot v mirnem času, zato pa so tudi cene prašičem poskočile za 100%, goveja živina bo tudi v kratkem dosegla isto povišanje cen. Da bodo cene živini in prašičem še vedno šle kvišku, se itak razume. Zato z naročili za močna krmila ne čakati, kdor hoče, da bo jeseni imel kaj dohodkov od svoje živinoreje. Naročila je pošiljati na naslov: Gospodarska Zveza v Ljubljani.

Kupčija s plemenskimi prašiči. Vsled pomanjkanja močnih in drugih krmil za prašiče, je kupčija nekoliko manj živahna v tem času kot lansko leto. Vendar je zanimanje za prašičorejo v sedanjem času še dosti veliko. Kajti vsak kmetovalec vé, da mu bo ravno prašičoreja dala prihodnjo jesen največ dohodkov, ker je pričakovati, da bodo cene prašičem še višje kot so bile pretečeno leto. Priporočamo kmetovalcem, naj pravočasno naroče plemenske prasce, ker je sadanja cena za plemenske prašiče še primerna. Pozneje bo gotovo višja. Pri nakupu je gledati, da se dobi prasce dobrega plemena, ker je le od takih pričakovati, da bodo hitro dorastli in bodo kmalu za prodajo. Na to se danes veliko premalo gleda, kljub temu, da je ta zadeva danes največje važnosti. Vnovčevalnica za živino v Ljubljani je lansko leto razposlala mnogo plemenskih prascev najboljše kakovosti, ki so se prav dobro obnesli. Tudi letos ima zagotovljenih večje množine najboljših prascev, tako da bo lahko vsem kupcem ustregla. Naročila izvršujemo po vrsti, kakor dohajajo. Večkrat naročil ni mogoče točno izvršiti radi oviranega železniškega prometa. Tudi vagonov mnogokrat ni dobiti o pravem času. Zato vljudno prosimo, da kupci nekoliko potrpe. Manjša naročila skupno izvršujemo, da je manj stroškov. Vsa naročila se izvršujejo proti takojšnjemu plačilu. Denar se lahko tudi naprej pošlje. Pri naročilih se prosi natančnega naslova, navede naj se tudi zadnjo železniško postajo, da je mogoče prašiče doposlati na pravo postajo, brez da bi bilo to potrebno še enkrat vprašati. Vsa naročila je pošiljati na naslov: Vnovčevalnica za živino v Ljubljani. Vsa pojasnila v kupčijskih zadevah se dobe tudi v pisarni med uradnimi urami v hiši Gospodarske Zveze v I. nadstropju.

Prepovedan izvoz krompirja. Zadnje čase je bilo v kranjski okolici polno tujcev, ki so nakupovali zlasti krompir. Tako ni čuda, da je cena od dneva do dneva rastla in je bilo več trgovcev ovadenih radi pretiranih cen. Za krompir se je plačevalo 20 K za 100 kg in še čez. Pri teh cenah je krompir, ki je sicer najcenejša jed, postal naenkrat tako drag, da ga revnejše ljudstvo sploh ne more kupovati. Da se izvozu krompirja in pretiravanju cen napravi konec, je deželna vlada prepovedala prosto prodajo krompirja. Tako bo mogoče tudi manj premožnim preskrbeti si tako potrebnega živeža in blago bo ostalo v deželi. Ako pa se bo dognalo, da je krompirja v deželi za lastne potrebe dovolj, tedaj bo zopet dovoljena prosta prodaja. Za nakup krompirja naj se županstvo onih krajev, kjer je pomanjkanje, obrnejo takoj do Gospodarske zveze, ki bo preskrbela zadosti krompirja in po zmerni ceni. Naroča naj se kolikor mogoče le cele vagona.

Mestna oskrba z živili. Praga je nakupila za več kot 3-2 milijona kron moke, rži, pšenice, riža, graha, krompirja in masti. 15. februarja so začeli prodajati krompir po 12 K za 100 kg. Oddajali so ga v žakljih po 20—50 kg. — Mesto Bodjevice je nakupilo zalogo mešane moke. Prodaja io samo Budjevičanom, in sicer po številu rodbine.

Listek

Slike in črtice z bojišč.

CXXXVIII.

Mesar v vojski.

Franc Plemelj, doma iz Sela pri Bledu, ki se nahaja že od začetka vojske v Galiciji, je pisal svojim domačim.

25. januarja 1915.

Draga sestra! Najprvo Vas lepo pozdravim in Vam sporočim, da sem dobil dve pismi in eno karto in tri zaboje, vse en dan. Tudi je bilo vse notri in ni nič manjkalo. Draga sestra! Vprašaj me, če mi pride kaj prav mesarsko delo. Jaz in še dva druga mesarja samo to delamo. Hodim tudi nakupovat živino s častnikom. Pred enim mesecem sva šla zelo daleč na patroljo in malo pogledat, če je kaj živine po vaseh. Prišla sva do neke vode; nobenega mostu ni bilo. Naletela sva samo na tri ženske; ena je druge nosila na hrbtu čez vodo. Prišla je tudi naju vprašat, ako naj naju prenese čez. Častnik ni hotel, mene je pa nesla čez vodo. Mislim sem, da bo vse skupaj notri padlo. Častnik se je smejal, jaz sem pa šel daleč naprej, častnik pa nazaj. Ko pridem do neke vasi, je bila že noč in luna je dobro syetila. Stopim v eno hišo. Med vratmi pa pove ena ženska, da so že Rusi tukaj. Hitro sem stopil nazaj, toda Rusi so me že opazili. Letel sem, kar sem mogel, za menoj je pa pokalo, a k sreči me ni nič zadelo. Ko sem do vode pritekel, sem skočil notri in ko sem bil na drugi strani, sem bil rešen. Seboj sem imel 40 patronov, pa ni bilo časa, da bi streljal. Obleke imam sedaj dosti, ker mi jo je dal častnik.

Sedaj že od novega leta nič ne streljajo. Pred Božičem so se pa zelo dajali pri dveh mestih, pri Migrotu in pa Jal. Nad 80 naših topov je tam grmelo na sovražnika, Rusi so morali bežati, naši so jih pa podili naprej. Štajerski regiment je šel naprej, mi pa za njim. Rusi so ležali kakor snopje, da ni bilo za pogledat. Ruskih pušk smo dobili toliko, da smo jih zložili na klastre. Veliko so jih pa pokurili. Jaz moram paziti na živino in na naše vozove. Včasih imamo po 25 volov, v petih dneh jih pe ni nič. Kože smo poprej zakopavali. Enkrat sem bil zraven, ko so jih 20 zasuli. Velikokrat koljemo po cele noči. Začetkom vojske smo štirikrat marširali skozi trdnjavo Przemysl. Pozdravim vse skupaj, Vaš France.

16. februarja 1915.

Dragi starši! Vašo karto sem dobil ravno na pust ko sem dva vola kral. Nam se včasih veliko boljše godi. Ko pridemo v kakšno vas najdemo dobrih ljudi, kakor sem Vam že enkrat poročal. V neki vasi smo bili dalj časa pri neki hiši, kjer so nas tako radi imeli,

da so jokali, ko smo odhajali. Dosti so nam dali jesti in dobre postelje. Pristiti hiši so imeli tudi dve prav pridni dekleti. Ena mi je vedno vse pomila in oprala. Ko smo odhajali od te hiše, so nam napravili dobro kosilo, za kar niso hoteli nič denarja vzeti. Od te hiše imajo tudi enega sina v vojski tam pri Varšavi. Piše jim zmerom, da je zdrav. Imajo zelo veliko posestvo, za delo so pa zdaj samo oče in hčerki. Še pred odhodom mi je ena teh deklet obesila na vrat svetinjico. Rekla mi je, da se bom s to svetinjico bolj gotovo vrnil domov . . .

Dragi moji! Ne vem, kaj se bode. Tu streljajo neprenehoma dan in noč. Sedaj je kakor sodni dan. Videl sem tak top, da se nabaše s strojem. Kroglja je težka 380 kil. Stal je na postaji in ko so ustrelili iz njega se je zemlja pod nogami tresla. Samo en strel iz tega topa bi zadostoval, da bi uničil našo zas. Sedemkrat so ustrelili en dan, pa je bilo dosti. Ko Vam pišem to pismo grmi brez prenehanja. En ruski šrapnel je priletel na naše vozove in en major ter trije možje so bili na mestu mrtvi. Velikokrat letijo granate čez naše vozove; ko smo enkrat spali je enega zadelo, da je moral takoj v bolnišnico. Eno noč pa smo sedeli na zemlji in kurili, kar začno na nas leteli kroglice iz pušk, da smo morali ogenj takoj pogasiti. Sedaj nam je veliko boljše; Rusi bodo vojsko izgubili! Jaz dobim vsak dan nekaj kruha in včasih tudi vina, pa vsak dan cigarete. Mese imam pa itak dosti, ker koljem. Dragi moji! Mislim, da do letošnje košnje še ne bomo prišli domov. Ravno zdaj je priletela ena ruska krogla med naše vojake. Enemu je odbila nogo, dva sta mrtva, šest pa je ranjenih.

21. februarja 1915.

Najprvo Vas lepo pozdravim in potem napišem, kako so se tepli od 18. do 30. januarja. Ko so Rusi zjutraj v treh vrstah naskočili naše vojake z bajoneti, jih je bilo zelo veliko, pa naši se niso ustrašili. Pokalo je, da se je vse treslo, pa grozno vpitje se je razlegalo. Naši so ujeli 2000 Rusov, mrtvih jih je pa bilo 1500. Ko se je naredila noč so Rusi zbežali in pustil vse ranjence na bojišču. Noč je bila zelo mrzla. Ko so šli drugo jutro na bojno polje, so našli veliko ranjencev zmurnjenih. Kar je bilo še živih so jih naložili na vozove in odpeljali. Naš bataljon je imel samo šest ranjencev, mrtve ni bil nobeden. Ta dva dni so bili Rusi tako poraženi, da kaj takega še niso občutili. Da niso mogli posebno bežati, jim je nagajal sneg. Rusi imajo tak strah, da orožje kar proč mečejo. Pa so tudi že 17letni na bojišču; eni so pa že zelo stari. Pripovedujejo, da jim zelo manjka jesti.

Te dni se je zgodilo nekaj posebnega. Rusi so ujeli dve kompaniji od 97. regimenta, ki je bil prej v Trstu. Približno 500 vojakov so imeli in jim že pobrali puške, ko je naš poveljnik to videl je naročil 100 možem, da morajo

rešiti užete tovariše, ali pa do zadnjega moža pasti . . . Naši so napravili naskok z bajoneti in rešili vseh 50 tovarišev. Med temi možmi je bilo 50 naših lovcev. Poleg tega, da so rešili vse tovariše, so ujeli še 250 Rusov. To je napravilo 100 mož! Naš bataljon je bil od samega cesarja pohvaljen in teh 50 naših lovcev bo dobilo svetinje.

Mi smo bili zdaj dva dni v neki vasi, kjer so bili dobri in prijazni ljudje. Zvečer, ko smo prišli v vas, so nas kar prosili, da naj gremo v njih hiše. Nakuhali so nam zelja in krompirja. V tisti hiši, kjer sem bil jaz in še dva druga mesarja, smo zvečer zaklali vola. Mi smo dali meso, dekleta so nam pa skuhale goljaš in kavo, jaz sem pa napravil kranjske žgance, kateri so se vsem zelo dobri zdeli. Zjutraj so nam zgodaj skuhali kosilo. Zelo žalostni so bili ko smo odhajali.

Prišlo je poročilo, da so te dni naši uleteli 19 tisoč Rusov, vzeli 20 topov in nad 20 strojnih pušk.

Jaz sem zdrav, hvala Bogu, pa se tudi prav dobro imam. Da bi se tudi drugim tako godilo! Srčno Vas pozdravlja Vaš sin France.

Pisma iz Amerike.

IV.

Delavske razmere v Ameriki so, žal, še zmeraj žalostne. V naslednjih vrsticah bom napisal, kako je z delom v posamičnih državah v Severni Ameriki.

Tako so n. pr. delavske razmere v Little Falls, N. Y., z eno besedo povedano, slabe. Zasluži se toliko, da se za silo živi. Društveno delovanje pa v kljub temu dobro napreduje. — V Moon Run, Pa., so delavske razmere vse drugo prej kakor vesele. V premožorove se hodi trikrat na teden gledat, če je še premož črn, delati pa ni treba božve kaj, ker delavcem ne dajo vozov. Nekoč sem sišal, da bo tedaj za delavce dobro, ko se bo delalo samo po štiri ure na dan, ne pa 25 ur. Kakor je videti, so tisti zlati časi menda že zavladali. — V Clevelandu, O., so delavske razmere vedno enake, dasi se od raznih strani obetajo dan na dan boljši časi. Obljube so večidel še vedno ostale samo na papirju. Kdo bi rajši videl kakor ubogi delavec, da bi se že vendar enkrat kaj poštenega zaslužilo in prislužilo. — V Rittmanu, O., so se pa delavske razmere vendar v toliko izboljšale, da se dela po šest dni na teden. A v kljub temu, da tvornice tudi ponoči obratujejo, je še vedno veliko delavcev brez dela. — Tudi v St. Cloudu, Minn., kjer ni tvornic, pač pa je bilo prejšnja leta mnogo kamnoseškega dela, vidiš dan za dnem gruče gladnih težakov-trpinov pohajati po cestah. Vrhu vsega pa vlada še neznosna draginja. Ubogi težakosiromaki! — V Frederickstownu, Pa., je z delom tudi presneto pičla. Sicer so v rečenem kraju štirje premožorovi, pa kaj bo, ko obratujeta samo dva, pa še to v manjšem obsegu; eden pa počiva že od 12. decembra l. l. Nihče ne ve, kdaj se tam slo-

venski težaki vrnejo vnovič ne delo za jelo. Brezposelnih je obilo število. Za enkrat ne svetujemo rojakom, da bi se selili in silili semkaj s trebuhom za kruhom, ko ga že tem manjka, ki so sedaj tamkaj. — Slovenski delavci v Hooversville, Pa., se tudi nič kaj ne pohvalijo s svojim položajem. Praviijo, da zaslužijo komaj toliko, da se skromno živijo in oblačijo. — Če bi zdaj kdo prišel v Kansas City, Kan., s trebuhom za kruhom, bi bil gotovo razočaran. Nikjer nobenega dela, pa draginja, da je strah in groza. Vsega so krivi velekapitalisti in pa evropska vojska. Za uboge delavske družine je eno večja nesreča kakor drugo. Velekapitalisti so uporabili ugodno priliko in poskočili s ceno živilom, da nikdar tega. Če se kaj kmalu ne izboljšajo delavske razmere, bodo siromaki-težaki lakote umirali. — V Wellisu, Mich., se slabo dela, slabo zasluži. Kaj se to pravi, ve najbolj tisti, ki ima na glavi kopico otrok. — V Maynardu, O., štrajkajo delavci že od aprila meseca minolega leta. Da to ni znamenje zdravih in zadovoljivih odnošajev, je umljivo samo ob sebi, zakaj človek živi od dela, ne pa od štrajka. — Z delavskim zaslužkom je pa še posebno slaba v gozdarski naselbini v Emporiumu, Pa., kjer se je zaradi prevelikega snega sleherno delo ustavilo. Vkljub temu pa pritiska draginja, da so delavske družine vse obupane. — Na delavce v Subletu, Wyo., so prišli slabi časi. Povsod, kamor se človek ozre, ne vidi drugega, nego brezdelnost, razven pa še draginja, tako da je joj. — V Butte, Mont., se dela slabo, komaj po pet dni na teden. Kako so oni lahko veseli, ki imajo delo, zakaj veliko je takih, ki so že po več mesecev brez posla. Tudi če bi vsi rudniki začeli v vsem obsegu obratovati, bi ostalo še veliko brezposelnih, toliko je tam ljudi brez dela. — V Utici, Ill., so ustavile tvornice vse obratovanje. Tudi tamošnja cementarna spi že cele mesece. V njej je bilo zaposlenih mnogo moških moči. Kdaj se bo z delom zopet pričelo, ve sam Bog. — V Superior, Wyo., je še lansko leto obratovalo pet premožorovov, sedaj so pa enega zaprlji za nedoločen čas. Vsled tega je tam dokaj ljudi brez dela. Sploh je pa zaslužek tako majhen, da komaj zadostuje za vsakdanje potrebe. Dela se samo po štiri ali pet dni v tednu, ali kaj pomaga, ko ni dovolj vozov na razpolago. — Nekaj boljše delavske razmere je dobiti v Shehalis, Wash. Žage obratujejo vsak dan, in v premožorvih jamah se bo kmalu pričelo z delom. Najbolje se godi farmerjem. Farmerji imajo vse lepše dohodke kakor rudarji po rudokopih in težaki po tvornicah. In pa življenje samo na sebi je vendar vse kaj drugega na farmi, kakor pa po premožorvih jamah in luknjah. Da bi prišli Slovenci do boljših in stalnih dohodkov, naj bi se kolikor mogoče zanimali za farme, saj imajo z rudniki, premožorovi in tvornicami dovolj žalostnih izkušenj. — Sedaj pa še nekaj o beli ženi med ameriškimi Slovenci. Dne 26. prosinca je vlak povozil med Utica in Otawa rojaka Ravnikarja Ivana. V premožorovu v Somerset, Pa., se je ponesrečil rojak Franc Klanček. Pokojnik je prišel zjutraj zdrav na delo, po preteku pol ure se je pa utr-

gala skala nad njim in ga je pokopala pod seboj. Rajni je bil doma s Štajerskega, bival je pa dalj časa v Dolu pri Borovnici. V starem kraju zapušča žalostno ženo in nedoraslega otroka. V Jolietu se je poročil dobro znani rojak Joe Hrovat z Jožico Cankar. Ženin je doma iz Prapreča pri Novem mestu, nevesta pa z Iga pri Ljubljani. V vseh večjih slovenskih naselbinah se pridno prirejajo gledališke igre. Dekliška družba sv. Neže v Jolietu je zadnji čas uprizorila igro »Nežka iz Bohinja«, ki je dobro uspela. V Black Diamondu, W., je dne 25. decembra rojak Anton Kralj v pijanosti ustrelil Karla Orehka, predsednika društva »Planinar«. Orehek je hotel pomiriti besnečega Kralja. O ta alkohol! Sklad ameriškanih Slovencev za najbednejše med bednimi v stari slovenski domovini narašča sicer pomalem, a stalno. Dosedaj (4. svečana) je nabranega 1550 dolarjev pa 88 cent. — Pristrčno pozdravlja vse Slovence in Slovenke v stari domovini J. P.

Pogreša o se sedeči vojaki:

Peter Pintar, 6. lovski polk, marškomp. št. 8. Pojasnilo: Jožeta Pintar, Grč Vrh, pošta Mirnapeč, Dolenjsko.

Anton Petrič, gorski top, oddelek št. 3, vojna pošta št. 311, 16. komp. Pojasnilo: Barbara Pilnavce, Litija (topinica).

Franc Makše od 17. pešpolka, 3. marškomp., vojna pošta št. 201. Pojasnilo: Anton Makše, posestnik, Šmavec št. 6, pošta Dobričice, Dolenjsko.

Matiija Kmet, 47. pešpolk 1. marškomp., vojna pošta št. 73. Pojasnilo: Antonija Zadev, Zrenje št. 49, pošta Opertalj, Istra.

Jakob Oblak, črnovojniški bataljon št. 25 4. komp., vojna pošta št. 308. Pojasnilo: Ivana Oblak, Drenovgrič pri Vrhniki.

Jožef Celarec, črnovojniški bataljon št. 14, 1 komp. Pojasnilo: Marija Celarec, Drenovgrič, pošta Vrhnika.

Franc Sterle, domobranski pešpolk št. 27, 2. komp. vojna pošta št. 48. Pojasnilo: Ivana Sterle, Osredok, pošta Velike Lašče

Janez Škufca od 17. pešpolka, 1. bat., 3. marškomp. Pojasnilo: Marija Škofja, Smuka, p Stari Log, Kočevje.

Vprašanja in odgovori.

J. Štalar, Dolinčiče. Nam morate naznaniti natančni naslov pogrešanega.

K. F. G. Imate pravico do podpore. Obrnite se do okrajnega glavarstva.

J. P. Z. (Bosna). Morate se obrniti do oblasti tamkaj, kjer ste zadnja leta z možem prebivali. Župan v moževem pristojnem kraju Vam ne more nič pomagati.

F. K. P. Na vprašanja brez podpisa in naslova ne odgovarjamo.

Z. S. Cirkovec. Prosimo Vas, nikar ne verjemite vskih čerč. Ni prav nič resnice, kar govore.

J. S. Razdrto. Dopust dobé samo tisti, ki niso na fronti! Vaš mož je pa v Galiciji, zato ni nobenega upanja, da bi dobil dopust.

F. S. C. Kje se nahajajo pisma iz Amerike? Na to vprašanje mi ne moremo odgovoriti. Povemo lahko samo to, da tudi mi le redko kaj dobimo od tam. Da bi pa parniki redno voziti, to pa ni res.

F. B. S. Na vprašanja brez podpisa ne odgovarjamo.

M. M., V. M. Velja isto.

Tedenska pratika.

26. sušca.

1. Sv. Haštal ali Kastul (lat. ime pomeni: čist) je bil ob času cesarja Dioklecijana ostrbnik cesarske palače in je ob preganjanju veliko pomagal

Kupčija s plemenskimi prašiči. Vsled pomanjkanja močnih in drugih krmil za prašiče, je kupčija nekoliko manj živahna v tem času kot lansko leto. Vendar je zanimanje za prašičorejo v sedanjem času še dosti veliko. Kajti vsak kmetovalec vé, da mu bo ravno prašičoreja dala prihodnjo jesen največ dohodkov, ker je pričakovati, da bodo cene prašičem še višje kot so bile pretečeno leto. Priporočamo kmetovalcem, naj pravočasno naroče plemenske prasce, ker je sadanja cena za plemenske prašiče še primerna. Pozneje bo gotovo višja. Pri nakupu je gledati, da se dobi prasce dobrega plemena, ker je le od takih pričakovati, da bodo hitro dorastli in bodo kmalu za prodajo. Na to se danes veliko premalo gleda, kljub temu, da je ta zadeva danes največje važnosti. Vnovčevalnica za živino v Ljubljani je lansko leto razposlala mnogo plemenskih prascev najboljše kakovosti, ki so se prav dobro obnesli. Tudi letos ima zagotovljenih večje množine najboljših prascev, tako da bo lahko vsem kupcem ustregla. Naročila izvršujemo po vrsti, kakor dohajajo. Večkrat naročil ni mogoče točno izvršiti radi oviranega železniškega prometa. Tudi vagonov mnogokrat ni dobiti o pravem času. Zato vljudno prosimo, da kupci nekoliko potrpe. Manjša naročila skupno izvršujemo, da je manj stroškov. Vsa naročila se izvršujejo proti takojšnjemu plačilu. Denar se lahko tudi naprej pošlje. Pri naročilih se prosi natančnega naslova, navede naj se tudi zadnjo železniško postajo, da je mogoče prašiče doposlati na pravo postajo, brez da bi bilo to potrebno še enkrat vprašati. Vsa naročila je pošiljati na naslov: Vnovčevalnica za živino v Ljubljani. Vsa pojasnila v kupčijskih zadevah se dobe tudi v pisarni med uradnimi urami v hiši Gospodarske Zveze v I. nadstropju.

Prepovedan izvoz krompirja. Zadnje čase je bilo v kranjski okolici polno tujcev, ki so nakupovali zlasti krompir. Tako ni čuda, da je cena od dneva do dneva rasla in je bilo več trgovcev ovadenih radi pretiranih cen. Za krompir se je plačevalo 20 K za 100 kg in še čez. Pri teh cenah je krompir, ki je sicer najcenejša jed, postal naenkrat tako drag, da ga revnejše ljudstvo sploh ne more kupovati. Da se izvozu krompirja in pretiravanju cen napravi konec, je deželna vlada prepovedala prosto prodajo krompirja. Tako bo mogoče tudi manj premožnim preskrbeti si tako potrebnega živeža in blago bo ostalo v deželi. Ako pa se bo dognalo, da je krompirje v deželi za lastne potrebe dovolj, tedaj bo zopet dovoljena prosta prodaja. Za nakup krompirja naj se županstvo onih krajev, kjer je pomanjkanje, obrnejo takoj do Gospodarske zveze, ki bo preskrbela zadosti krompirja in po zmerni ceni. Naroča naj se kolikor mogoče le cele vagone.

Mestna oskrba z živili. Praga je nakupila za več kot 3-2 milijona kron moke, rži, pšenice, riža, graha, krompirja in masti. 15. februarja so začeli prodajati krompir po 12 K za 100 kg. Oddajali so ga v zakljih po 20—50 kg. — Mesto Bodjevice je nakupilo zalogo mešane moke. Prodaja jo samo Budjevičanom, in sicer po številu rodbine.

Listek

Slike in črtice z bojišč.

CXXXVIII.

Mesar v vojski.

Franc Plemelj, doma iz Sela pri Bledu, ki se nabaja že od začetka vojske v Galiciji, je pisal svojim domačim.

25. januarja 1915.

Draga sestra! Najprvo Vas lepo pozdravim in Vam sporočim, da sem dobil dve pismi in eno karto in tri za-boje, vse en dan. Tudi je bilo vse notri in ni nič manjkalo. Draga sestra! Vprašaj me, če mi pride kaj prav mesarsko delo. Jaz in še dva druga mesarja samo to delamo. Hodim tudi nakupovat živino s častnikom. Pred enim mesecem sva šla zelo daleč na patroljo in malo pogledat, če je kaj živine po vseh. Prišla sva do neke vode; nobenega mostu ni bilo. Naletela sva samo na tri ženske; ena je druge nosila na hrbtu čez vodo. Prišla je tudi naju vprašat, ako naj naju prenese čez. Častnik ni hotel, mene je pa nesla čez vodo. Mislil sem, da bo vse skuapj notri padlo. Častnik se je smejal, jaz sem pa šel daleč naprej, častnik pa nazaj. Ko pridem do neke vasi, je bila že noč in luna je dobro svetila. Stopim v eno hišo. Med vratni pa pove ena ženska, da so že Rusi tukaj. Hitro sem stopil nazaj, toda Rusi so me že opazili. Letel sem, kar sem mogel, za menoj je pa pokalo, a k sreči me ni nič zadelo. Ko sem do vode prišel, sem skočil notri in ko sem bil na drugi strani, sem bil rešen. Seboj sem imel 40 patronov, pa ni bilo časa, da bi streljal. Obleke imam sedaj dosti, ker mi jo je dal častnik.

Sedaj že od novega leta nič ne streljajo. Pred Božičem so se pa zelo dajali pri dveh mestih, pri Migrotu in pa Jali. Nad 80 naših topov je tam grmelo na sovražnika. Rusi so morali bežati, naši so jih pa podili naprej. Štajerski regiment je šel naprej, mi pa za njim. Rusi so ležali kakor snopje, da ni bilo za pogledat. Ruskih pušk smo dobili toliko, da smo jih zložili na klastre. Veliko so jih pa pokurili. Jaz moram paziti na živino in na naše vozove. Včasih imamo po 25 volov, v petih dneh jih pa ni nič. Kože smo poprej zakopavali. Enkrat sem bil zraven, ko so jih 20 zasuli. Velikokrat koljemo po cele noči. Začetkom vojske smo štirikrat marširali skozi trdnjavo Przemysl. Pozdravim vse skupaj, Vaš France.

16. februarja 1915.

Dragi starši! Vašo karto sem dobil ravno na pust ko sem dva vola kral. Nam se včasih veliko boljše godi. Ko pridem v kakšno vas najdemo dobrih ljudi, kakor sem Vam že enkrat poročal. V neki vasi smo bili dalj časa pri neki hiši, kjer so nas tako radi imeli,

da so jokali, ko smo odhajali. Dosti so nam dali jesti in dobre postelje. Pri tisti hiši so imeli tudi dve prav pridni dekleti. Ena mi je vedno vse pomila in oprala. Ko smo odhajali od te hiše, so nam napravili dobro kosilo, za kar pa niso hoteli nič denarja vzeti. Od te hiše imajo tudi enega sina v vojski tam pri Varšavi. Piše jim zmerom, da je zdrav. Imajo zelo veliko posestvo, za delo so pa zdaj samo oče in hčerki. Še pred odhodom mi je ena teh deklet obesila na vrat svetinjico. Rekla mi je, da se bom s to svetinjico bolj gotovo vrnil domov...

Dragi moji! Ne vem, kaj se bode. Tu streljajo neprenehoma dan in noč. Sedaj je kakor sodni dan. Videl sem tak top, da se nabaše s strojem. Krogla je težka 380 kil. Stal je na postaji in ko so ustrelili iz njega se je zemlja pod nogami tresla. Samo en strel iz tega topa bi zadostoval, da bi uničil našo vas. Sedemkrat so ustrelili en dan, pa je bilo dosti. Ko Vam pišem to pismo grmi brez prenehanja. En ruski šrapnel je priletel na naše vozove in en major ter trije možje so bili na mestu mrtvi. Velikokrat letijo granate čez naše vozove; ko smo enkrat spali je enega zadelo, da je moral takoj v bolnišnico. Eno noč pa smo sedeli na zemlji in kurili, kar začno na nas leteli krogle iz pušk, da smo morali ogenj takoj pogasiti. Sedaj nam je veliko boljše; Rusi bodo vojsko izgubili! Jaz dobim vsak dan nekaj kruha in včasih tudi vina, pa vsak dan cigarete. Mesa imam pa itak dosti, ker koljem. Dragi moji! Mislím, da do letošnje košnje še ne bomo prišli domov. Ravno zdaj je priletela ena ruska krogla med naše vojake. Enemu je odbila nogo, dva sta mrtva, šest pa je ranjenih.

21. februarja 1915.

Najprvo Vas lepo pozdravim in potem napišem, kako so se tepli od 18. do 30. januarja. Ko so Rusi zjutraj v treh vrstah naskočili naše vojake z bajoneti, jih je bilo zelo veliko, pa naši se niso ustrašili. Pokalo je, da se je vse treslo, pa grozno vpitje se je razlegalo. Naši so ujeli 2000 Rusov, mrtvih jih je pa bilo 1500. Ko se je naredila noč so Rusi zbežali in pustil vse ranjence na bojišču. Noč je bila zelo mrzla. Ko so šli drugo jutro na bojno polje, so našli veliko ranjencev zmruženjenih. Kar je bilo še živih so jih naložili na vozove in odpeljali. Naš bataljon je imel samo šest ranjencev, mrtvih ni bil nobeden. Ta dva dni so bili Rusi tako poraženi, da kaj takega še niso občutili. Da niso mogli posebnó bežati, jim je nagajal sneg. Rusi imajo tak strah, da orožje kar proč mečejo. Pa so tudi že 17letni na bojišču; eni so pa že zelo stari. Pripovedujejo, da jim zelo manjka jesti.

Te dni se je zgodilo nekaj posebnega. Rusi so ujeli dve kompaniji od 97. regimenta, ki je bil prej v Trstu. Približno 500 vojakov so imeli in jim že pobrali puške, ko je naš poveljnik to videl je naročil 100 možem, da morajo

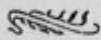

rešiti ujete tovariše, ali pa do zadnjega moža pasti . . . Naši so napravili naskok z bajoneti in rešili vseh 500 tovarišev. Med temi možmi je bilo 50 naših lovcev. Poleg tega, da so rešili vse tovariše, so ujeli še 250 Rusov. To je napravilo 100 mož! Naš bataljon je bil od samega cesarja pohvaljen in teh 50 naših lovcev bo dobilo svetinje.

Mi smo bili zdaj dva dni v neki vasi, kjer so bili dobri in prijazni ljudje. Zvečer, ko smo prišli v vas, so nas kar prosili, da naj gremo v njih hiše. Nakuhal so nam zelja in krompirja. V tisti hiši, kjer sem bil jaz in še dva druga mesarja, smo zvečer zaklali vola. Mi smo dali meso, dekleta so nam pa skuhale goljaš in kavo, jaz sem pa napravil kranjske žgance, kateri so se vsem zelo dobri zdeli. Zjutraj so nam zgodaj skuhali kosilo. Zelo žalostni so bili ko smo odhajali.

Prišlo je poročilo, da so te dni naši uveli 19 tisoč Rusov, vzeli 20 topov in nad 20 strojnih pušk.

Jaz sem zdrav, hvala Bogu, pa se tudi prav dobro imam. Da bi se tudi drugim tako godilo! Srčno Vas pozdravlja Vaš sin France.

Pisma iz Amerike.

IV.

Delavske razmere v Ameriki so, žal, še zmeraj žalostne. V naslednjih vrsticah bom napisal, kako je z delom v posamičnih državah v Severni Ameriki.

Tako so n. pr. delavske razmere v Little Falls, N. Y., z eno besedo povedano, slabe. Zasluži se toliko, da se za silo živi. Društveno delovanje pa vključ temu dobro napreduje. — V Moon Run, Pa., so delavske razmere vse drugo prej kakor vesele. V premogorove se hodi trikrat na teden gledat, če je še premož črn, delati pa ni treba bogve kaj, ker delavcem ne dajo vozov. Nekoč sem slišal, da bo tedaj za delavce dobro, ko se bo delalo samo po štiri ure na dan, ne pa 25 ur. Kakor je videti, so tisti zlati časi menda že zavladali. — V Clevelandu, O., so delavske razmere vedno enake, dasi se od raznih strani obetajo dan na dan boljši časi. Obljube so večidel še vedno ostale samo na papirju. Kdo bi rajši videl kakor ubogi delavec, da bi se že vendar enkrat kaj poštenega zaslužilo in prislužilo. — V Rittmanu, O., so se pa delavske razmere vendar v toliko izboljšale, da se dela po šest dni na teden. A vključ temu, da tvornice tudi ponoči obratujejo, je še vedno veliko delavcev brez dela. — Tudi v St. Cloudu, Minn., kjer ni tvornic, pač pa je bilo prejšnja leta mnogo kamnoseškega dela, vidiš dan za dnem gruče gladnih težakov-trpinov pohajati po cestah. Vrh vsega pa vlada še neznošna draginja. Ubogi težaki-siromaki! — V Frederickstownu, Pa., je z delom tudi presneto pičla. Sicer so v rečeni kraju štirje premogorovi, pa kaj bo, ko obratujeta samo dva, pa še to v manjšem obsegu; eden pa počiva že od 12. decembra l. l. Nihče ne ve, kdaj se tam slo-

venski težaki vrnejo vnovič ne delo za jelo. Brezposelnih je obilo število. Za enkrat ne svetujemo rojakom, da bi se selili in silili semkaj s trebuhom za kruhom, ko ga že tem manjka, ki so sedaj tamkaj. — Slovenski delavci v Hooversville, Pa., se tudi nič kaj ne pohvalijo s svojim položajem. Pravijo, da zaslužijo komaj toliko, da se skromno živijo in oblačijo. — Če bi zdaj kdo prišel v Kansas City, Kan., s trebuhom za kruhom, bi bil gotovo razočaran. Nikjer nobenega dela, pa draginja, da je strah in groza. Vsega so krivi velekapitalisti in pa evropska vojska. Za uboge delavske družine je eno večja nesreča kakor drugo. Velekapitalisti so uporabili ugodno priliko in poskočili s ceno živilom, da nikdar tega. Če se kaj kmalu ne izboljšajo delavske razmere, bodo siromaki-težaki lakote umirali. — V Wellsu, Mich., se slabo dela, slabo zasluži. Kaj se to pravi, ve najbolj tisti, ki ima na glavi kopico otrok. — V Maynardu, O., štrajkajo delavci že od aprila meseca minolega leta. Da to ni znamenje zdravih in zadovoljivih odnošajev, je umljivo samo ob sebi, zakaj človek živi od dela, ne pa od štrajka. — Z delavskim zaslužkom je pa še posebno slaba v gozdarski naselbini v Emporiumu, Pa., kjer se je zaradi prevelikega snega slehernno delo ustavilo. Vključ temu pa pritiska draginja, da so delavske družine vse obupane. — Na delavce v Subletu, Wys., so prišli slabi časi. Povsod, kamor se človek ozre, ne vidi drugega, nego brezdelnost, zraven pa še draginja, tako da je joj. — V Butte, Mont., se dela slabo, komaj po pet dni na teden. Kako so oni lahko veseli, ki imajo delo, zakaj veliko je takih, ki so že po več mesecev brez posla. Tudi če bi vsi rudniki začeli v vsem obsegu obratovati, bi ostalo še veliko brezposelnih, toliko je tam ljudi brez dela. — V Utici, Ill., so ustavile tvornice vse obratovanje. Tudi tamošnja cementarna spi že cele mesece. V njej je bilo zaposlenih mnogo moških moči. Kdaj se bo z delom zopet pričelo, ve sam Bog. — V Superior, Wys., je še lansko leto obratovalo pet premogorovov, sedaj so pa enega zaprli za nedoločen čas. Vsled tega je tam dokaj ljudi brez dela. Sploh je pa zaslužek tako majhen, da komaj zadostuje za vsakdanje potrebe. Dela se samo po štiri ali pet dni v tednu, ali kaj pomaža, ko ni dovolj vozov na razpolago. — Nekaj boljše delavske razmere je dobiti v Shehalis, Wash. Žage obratujejo vsak dan, in v premogovih jamah se bo kmalu pričelo z delom. Najbolje se godi farmerjem. Farmerji imajo vse lepše dohodke kakor rudarji po rudokopih in težaki po tvornicah. In pa življenje samo na sebi je vendar vse kaj drugega na farmi, kakor pa po premogovih jamah in luknjah. Da bi prišli Slovenci do boljnih in stalnih dohodkov, naj bi se kolikor mogoče zanimali za farme, saj imajo z rudniki, premogorovi in tvornicami dovolj žalostnih izkušenj. — Sedaj pa še nekaj o beli ženi med ameriškimi Slovenci. Dne 26. prosinca je vlak povozil med Utica in Otawa rojaka Ravnikarja Ivana. V premogorovu v Somerset, Pa., se je ponesrečil rojak Franc Klanček. Pokojnik je prišel zjutraj zdrav na delo, po preteku pol ure se je pa utr-

gala skala nad njim in ga je pokopala pod seboj. Rajni je bil doma s Štajerskega, bival je pa dalj časa v Dolu pri Borovnici. V starem kraju zapušča žalostno ženo in nedoraslega otroka. V Jolietu se je poročil dobro znani rojak Joe Hrovat z Jožico Cankar. Ženin je doma iz Prapreča pri Novem mestu, nevesta pa z Iga pri Ljubljani. V vseh večjih slovenskih naselbinah se pridno prirejajo gledališke igre. Dekliška družba sv. Neže v Jolietu je zadnji čas uprizorila igro »Nežka iz Bohinja«, ki je dobro uspela. V Black Diamondu, W., je dne 25. decembra rojak Anton Kralj v pijanosti ustrelil Karla Orehka, predsednika društva »Planinar«. Orehek je hotel pomiriti besnečega Kralja. O ta alkohol! Sklad ameriškanih Slovencev za najbednejše med bednimi v stari slovenski domovini narašča sicer pomalem, a stalno. Dosedaj (4. svečana) je nabranega 1550 dolarjev pa 88 cent. — Pristrčno pozdravlja vse Slovence in Slovenke v stari domovini J. P.

Pogreša o se sedeči vojaki:

Peter Pintar, 6. lovski polk, marškomp. št. 8. Pojasnilo: Jožefa Pintar, Grč Vrh, pošta Mirnapeč, Dolenjsko.

Anton Petrič, gorski top. oddelek št. 3, vojna pošta št. 311, 16. komp. Pojasnilo: Barbara Pilnavec, Litija (topinica).

Franc Makše od 17. pešpolka, 3. marškomp., vojna pošta št. 201. Pojasnilo: Anton Makše, posestnik, Šmavec št. 6, pošta Dobrnice, Dolenjsko.

Matija Kmet, 47. pešpolk 1. marškomp., vojna pošta št. 73. Pojasnilo: Antonija Zadev, Zrenje št. 49, pošta Opertalj, Istra.

Jakob Oblak, črnovojniški bataljon št. 25 4. komp., vojna pošta št. 308. Pojasnilo: Ivana Oblak, Drenovgrič pri Vrhniku.

Jožef Celarec, črnovojniški bataljon št. 14, 1 komp. Pojasnilo: Marija Celarec, Drenovgrič, pošta Vrhnika.

Franc Sterle, domobranski pešpolk št. 27, 2. komp. vojna pošta št. 48. Pojasnilo: Ivana Sterle, Osredok, pošta Velike Lašče.

Janez Škufca od 17. pešpolka, 1. bat., 3. marškomp. Pojasnilo: Marija Škofja, Smuka, p. Stari Log, Kočevje.

Vprašanja in odgovori.

J. Štular, Dolinčiče. Nam morate naznaniti natančni naslov pogrešanega.

K. F. G. Imate pravico do podpore. Obrnite se do okrajnega glavarstva.

J. P. Z. (Bosna). Morate se obrniti do oblasti tamkaj, kjer ste zadnja leta z možem prebivali. Župan v moževem pristojnem kraju Vam ne more nič pomagati.

F. K. P. Na vprašanja brez podpisa in naslova ne odgovarjamo.

Z. S. Cirkovec Prosim Vas, nikar ne verjmite vskih čenč. Ni prav nič resnice, kar govore.

J. S. Razdrto. Dopust dobe samo tisti, ki niso na fronti. Vaš mož je pa v Galiciji, zato ni nobenega upanja, da bi dobil dopust.

F. S. C. Kje se nahajajo pisma iz Amerike? Na to vprašanje mi ne moremo odgovoriti. Povemo lahko samo to, da tudi mi le redko kaj dobimo od tam. Da bi na parniki redno voziti, to pa ni res.

F. B. S. Na vprašanja brez podpisa ne odgovarjamo.

M. M., V. M. Velja isto.

Tedenska pratika.

26. sušca.

1. Sv. Haštal ali Kastul (lat. ime pomeni: čistil) je bil ob času cesarja Dioklecijana oskrbnik cesarske palače in je ob preganjanju veliko pomagal

kristjanom, da celo v cesarjevi paladi je skrival osebe, ki jih je nasledoval sočinitelj in pogumnih trinogi. Naposled so ga izvedeli in odvedli z njegovo ženo sv. Irino in z njegovim prijateljem sv. Tiburcijem, rimskim mučencem, k sočinitji, ki ga je po trojnem grozovitim trpinčenju končno odobrdla, naj je zadušjen v pesniški lani. — 2. Sv. Dürma, dešni razbojnik. — 3. Sv. Emanuel (šče ime pomeni: Bog boji z nami), mučenec v Širiji. Solnce v. 5. u. 55 m. — z. 5. u. 19 m. Luna v. 12. u. 34 m. — z. 4. u. 45 m.

27. suica.

1. Sv. Janez Damascen, spozn. je dal vse svoje znanje premoženje domačemu samostanu in potem je hodil v mesto Damask predajati verbase, ki so bili napravljeni v tem samostanu. Bil je zelo priljubljen, sloval zavoljo svoje učenosti, tal on je tudi prvi obdeloval bogoslovne znanosti v sistematični celoti. Pojuno je zagovarjal tudi čestitost slik zoper krivoverce. Papež Leon XIII. ga je uvrstil med cerkev učenike. Umril l. 754. — 2. Sv. Rupert, škof v Solnogradu, sorodnik merovinških kraljev, umrl l. 623.

Solnce v. 5. u. 52 m. — z. 6. u. 20 m.
Luna v. 1. u. 51 m. — z. 4. u. 10 m.

28. suica.

Črna nedelja (dominica palmarum) je svoje ime dobila od palm, cvetnih vej in mačic, ki se ta dan blagoslovijo v spomin slovenske svobe Jeruzalema v Jeruzalemu, ko ga je izdatno navdušeno pozdravilo s »hosana«, razgrinilo oblake in stalo veje na pol, kjer se je peljal. Mačnik te veje blagoslovi pred sv. mašo in potem se vrši spoved (še l. 386. se omenja) okoli cerkve. Po spovedi del ljudstva s pevcu stopi v cerkev, potem se vrata zaprejo, duhovniki pa ostanejo znanj Cerkev in pevske vrstoma s pevci slavospev, ki ga je slozil škof Teodulf (Gloria, laus et honor). Potem potrka duhovnik s razpetim trikrat na cerkevna vrata, ki se odpre in spoved se pomakne v cerkev. Pri sv. maši se bere Kristosovo trpljenje po besedah sv. Matevja.

1. Sv. Janez Kapistran, spozn. rojen l. 1386. v mestu Kapistrano v neapoljskem kraljestvu, je stopil v franciskanski red ter se odlikoval z izvanredno misijonsko goretnostjo med krivoverci. Modil se je tudi na Dunaju, na Češkem in je v boju pri Belemgradu navduševal naše vojske v boju zoper Turke. Umril l. 1456. — 2. Sv. Guntram, burgundski kralj, je živel v VI. stol., vladal 32 let in ustanovil v Burgundiji veliko cerkev, samostanov, bolnišnic in kol.

Solnce v. 5. u. 50 m. — z. 6. u. 22 m.
Luna v. 3. u. 09 m. — z. 4. u. 31 m.

29. suica.

1. Sv. Evstazij, opat v Burgundiji, naslednik sv. Kolombana, deloval kot misijonar z velikim uspehom med Burgundci in Bavarci, takrat še pogani. Umril l. 625. — 2. Sv. Ciril, škof. — 3. Sv. Jona, muč. — 4. Sv. Ludolf (= Slavoljub). — 5. Sv. Viljem (starozemsko ime, pomeni: moč trdne volje), škof. — 6. Sv. Berthold, ustanovitelj karmelitskega reda.

Solnce v. 5. u. 48 m. — z. 6. u. 23 m.
Luna v. 4. u. 29 m. — z. 4. u. 50 m.

30. suica.

1. Sv. Ahacij je med 14 pomočniki, ki jih verniki časte in kličejo na pomoč v raznih nezgodah in boleznih. — 2. Sv. Kvirin, muč., kateremu so med grozovitim trpinčenjem na škripcu najpoprej izrezali jezik, potem so mu odsekali ude in naposled obglavili l. 130. — 3. Sv. Amadej, spozn. — 4. Sveta Anžela, vdova.

Solnce v. 5. u. 47 m. — z. 6. u. 24 m.
Luna v. 5. u. 52 m. — z. 5. u. 06 m.

31. suica.

1. Sv. Gvidon (iz lat. pomeni: vodja, spremeljalec), je bil benediktinski opat v laškem mestu Pomposi in tam umrl l. 1046. — 2. Sv. Modest, škof. — 3. Sveta Balbina, devica.

Solnce v. 5. u. 45 m. — z. 6. u. 25 m.
Luna v. 7. u. 16 m. — z. 5. u. 24 m.

1. aprila.

Veliki četrtek. S tem dnevom se začneja strogi post velikega tedna. Sv. maša se opravlja v beli barvi in predstavlja zadnje večerje, ki jo je ta dan pred svojim trpljenjem obhajal Zveličar s svojimi učenci. Duhovniki sprejemajo sv. obhajilo iz rok masujočega duhovnika in tri dni ne masujejo,

sveta razna župnika. V stolnih cerkvah na veliki četrtek blagoslovijo škofo razna sveta ožja in po Kristosovem zgledu umirajo mogo 12 staričom. Ob gloria pri mali zadose vsi ravnost, potem pa pogledajo do gloria velike sobote. Po sv. maši se prinese monistron na stranski oltar in z ostalih oltarjev se odpravijo svetniki, čiste in sploh vse, kar je na oltarju (šestodajna).

Sicer pa je spomin sledečega svetnika: Sv. Hugon (1023—1132) kot škof v Grenchoblu je hropeljal povzdigniti pravno življenje v Cerkv, in zoper s svojim prijateljem vred, papešem Gregorjem VII. Sv. Brunonu in njegovim tovarišem je nakazal bartensko dolino, kjer so ti ustanovili slovaški karolinški red. Sv. Hugon je bil jako dober duhovnik, revedel in siromakov in si je zaslužil častit naziv »oče ubogih«.

Solnce v. 5. u. 43 m. — z. 6. u. 27 m.
Luna v. 8. u. 43 m. — z. 5. u. 44 m.

Najnovejše vesti.

TRDNJAVA PRZEMYSL PADLA.

V ponedeljek, dne 22. t. m., je prišlo poročilo, da se je morala trdnjava Przemysl udati Rusom, ker ji je pošel živ. Przemysl torej ni podlegel ruski moči, temveč lakoti. Tozadevno uradno poročilo se je glasilo:

Dunaj, 22. marca. Uradno se razglša: Po štiri in polmesečnem obkoljenju, po izčrpanju svojih sil je trdnjava Przemysl 22. t. m. častno padla.

Ko so zalozci živili sredi tega meseca postale majhne, se je odločil general infanterije, pl. Kusmanek, k zadnjemu napadu. Izpadalne čete so 19. t. m. na vse zgodaj prodrle preko črte trdnjavijskih pasov in so se do skrajnosti vzdržale v sedemurnem boju nasproti močnim ruskim silam.

Končno jih je številna sovražnikova premoč prisilila umakniti se za trdnjavijski pas.

V naslednji noči so Rusi napadli več przemyslskih utrd. Ti napadi so se, kakor prejšnji, zrušili v ognju hrabro se branečih utrd. Ker je po izpadu 19. t. m. tudi po največjem varčevanju s hrano bilo mogoče le še tri dni se upirali, je trdnjavijski poveljnik med tem dobil ukaz, po preteku tega roka in po uničenju vsega vojnega materiala mesto sovražniku prepustiti.

Kakor poročala leta'ec iz trdnjave, se je res posrečilo utrdbe, vse topove, municije in utrjene naprave pravočasno razrušiti.

Žrtvepolnemu vzdržanju in zadnjemu boju posadke ne pristoja manj hvale, kakor njenemu junaštvu v prejšnjih viharjih in borbah. Tega priznanja tudi sovražnik przemyslskim junakom ne bo odrekal.

Padec trdnjave, s katerim je vodstvo armade že dalje časa moralo računati, nima nobenega vpliva na položaj v velikem.

Pri armadi na vojnem polju trajajo boji v karpatskem oddelku od užoškega prelaza do sedla pri Konieczni.

Namestnik šefa generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

VELIKANSKI BOJI V KARPATIH.

Dunaj, 22. marca. Vojni poročevalci poročajo: Rusi so v Karpatih spravili na fronto vse svoje razpoložljive

sile. Rusi neprestano napadajo. Pri Dukli, Užoku in Lupkovu so dosegli boji svoj višek. Našim četam se je posrečilo odbiti naskakajoče ruske množice s strašnimi krvavimi izgubami za Ruse. Prostor pred našimi postojankami je poln trupel ruskih vojakov. Dvomljivo je, če bodo Rusi še nadalje mogli izpopolniti vse vrzeli.

GENERAL BOROVIČ O POLOŽAJU V KARPATIH.

Budimpešta, 21. marca. Vojni poročevalec »Pesti Hirlap« poroča svoje-mu listu, da je imel pogovor z generalom Borojevičem, poveljnikom naše karpatske armade, ki je med drugim izjavil: V zahodnih Karpatih so Rusi po ljutem boju zadnjih dni izgubili na ozemlju. Sovražnik je bil na več točkah tako močno odbit, da se naše postojanke pri prelazu Dukla in zahodno od tega nahajajo že onstran ogrske meje. Vzhodno od Dukle se nahaja sovražnik še v malem kotu na brezposlovnih višinah. Prelaz in njegova okolica je prava Ahilova peta naše karpatske fronte, zato so Rusi z močnimi silami skušali prodreti, kar se jim pa ni posrečilo. Na tej točki bojne črte se nam ni treba ničesar več bati.

Dobre knjige.

»Svetovna vojska.« 10. sešitek tega zanimivega dela je bil pretekli teden razposlan. Naročniki so prejeli s tem sešitkom tudi zemljevid Evrope, ki je nekaj posebnega. Zanimiva je pa tudi vsebina sešitka samega, ki nam prinaša celo kopo pisem slovenskih vojakov z južnega bojišča. Ta pisma so glasne pričbe o junaštvu in trpljenju slovenskih vojakov, ki bijejo težke boje s Srbi in Črnogorci. 11. sešitek »Svetovne vojske« izide dne 1. aprila in bodo v njem priobčeni popisi bojev med Nemci in Francozi. Ti popisi se bodo nadaljevali v 12. sešitku, ki bo kazal strašne boje v Belgiji in padec najmočnejše svetovne trdnjave Antwerpen. Z 12. sešitkom, ki izide dne 15. aprila, bo končano II. četrletje, na kar opozarjamo naročnike že zdaj. Delo je ne le zanimivo, temveč tudi poučno. Cena za tako delo, ki povzroča mnogo truda in stroškov, ni previsoko. Delo priporočamo zlasti družinam, ki imajo svoje na bojnih poljih.

Vojaške narodne pesmi. Priljubljeni slovenski skladatelj č. g. Franc Ferjančič je zložil nekaj narodnih vojaških pesmi, ki izidejo še pravočasno pred prazniki kot 7. venček Ferjančičevih narodnih pesmi v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani v pravilni žepni obliki za ceno K — 60 (po pošti 10 vin. več). Slovenski vojaki, mladeniči in društva bodo nadvse radi segli po tej zbirki. Kaj je pa tudi bolj prijetno slišati, kakor lepo ubrano navdušeno vojaško pesem iz krepkih prs slovenskih mladeničev.

Slava sv. križu. Pet pesmi za postni ali misijonski čas za mešani zbor. Zložil Stanko Premrl. Cena 50 vin., založila »Ka-

toliška Bukvarna. »V tolažbo trpečim in in v spomin na Svetovno vojsko 1914/15«, te besede je napisal skladatelj na čelo tej zbirki, ki bo kakor upamo, v današnjih trpljenja polnih časih po svoji vsebini in resnih napevih našla odmeh in tolažbo v naših srcih. Kjerkoli se obhaja milostipolni čas sv. misijona, bodo te pesmi posebno dvignile čut vdanosti in verske tolažbe požnih vernikov.

Getzemani in Golgata. Premišljevanja bridkega trpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa. Poslovenil Fr. Ss. Steržaj. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Cena knjigi v platnu z rdečo obrezo 2 K 50 vin., šagrini, zlata obreza 3 K 60 vin. — Ta krasni molitvenik s premišljevanji o trpljenju Gospodovem se je zelo priljubil slovenskemu ljudstvu radi krasnih premišljevanj, katere obsega in ki obvladajo človeško dušo z največjo silo. Ravno premišljevanje je potrebno in veliko koristi za vsakega kristjana, in kdor bo pridno prebiral presredujoča premišljevanja o Gospodovem trpljenju, katere obsega ta molitvenik, bo deležen velike duhovne milosti. Posebno ob resnih dnevih svetega postnega časa in osobito ob uri preizkušnje, ko občutimo nad seboj bridkosti in resnobo človeškega življenja, bomo vzeli v roke to knjigo Gospodovega trpljenja s tolažbo v srcu in črpali iz nje uteho, katere bi med svetom iskali zastoj. Knjiga je razdeljena tako, da nudi za vsak dan po dve premišljevanji; zadostuje pa, da vzamemo na dan samo po tno premišljevanje.

CERKVENIM PEVSKIM ZBOROM

priporoča Katoliška Bukvarna v Ljubljani: P. Angelik Hribar, Postni in velikonočni napevi za mešan zbor. Part. 2 K, glasovi po 50 h.

SKRIVALNICA.

Kje je ostal moj tovariš?

1 steklenica 20 vinarjev. Naročila po povzetju.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Graz, 17. marca: 45 41 72 53 4
Linc, 21. marca: 1 80 3 49 82

Hitra pomoč je dvojna pomoč,

to velja posebno pri telesnih bolečinah, kakršne nastopijo pri revmatizmu, protinu, trganju, navralgiji, podagri in bodanju. Vsa ta minuta bolečina je neznansko dolga in je človek za hitro olajšanje bolečin jako hvaležen. Tako olajšanje bolečin proizvodi Fellerjev staropreizkušeni fluid iz rastlinskih esenc z znamko „Elza fluid“ in ga zato tudi stotisoč vedno znova priporočajo. — Tudi cenjenim bralcem naj bode toplo priporočen in je res zelo želeli, da ta fluid spozna vsakdo, kogar mučijo bolečine. — Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 16 (Hrvatsko), pošlje 12 steklenic „Elza fluida“ za 6 K poštne prosto. — Ravno tu se naroče lahko tudi Fellerjeve odvajajoče rabarbarokroglice z znamko „Elza kroglice“, 6 škatljice za 4 K 40 vinarjev prosto poštne. norse ---

Izjava.

Jaz podpisani obžalujem in preklicujem, da sem gosp. Vincencija Čibaška, župnega upravitelja na Šenturški gori, brez vsake podlage obdolžil, da nima v cerkvi in šoli nič v redu. Zavežem se, da kaj takega sploh ne bom več govoril, ter zahvalim gospoda župnika, da mi je odpustil. 613

Štefan Jerše,

posestnik na Šenturški gori.

Velika svota denarja

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana. 478

Deteljno seme, zajamčeno brez predenice, plombirano in potrjeno od kmetijsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani, oddaja tvrdka R. Luckmann, prej Jos. Lenza nasl., trgovina z zeliščem, koreninami in semeni v Ljubljani. Cena domače, štajerske ali črne detelje K 2-50 in semena lucerne ali nemške detelje K 2-10 kilogram po povzetju. 558

Poceni oblika! se dobi pri Lovro Rebolju v Kranju, ker sem vpeljal zopet krojaštvo, kakor pred leti. Točno, dobro in ceno. 527

Hlapec h konjem

se takoj sprejme. Oglasiti se je pri pokopališkem oskrbništvu pri Sv. Križu v Ljubljani. 625

Technikum stroj., elektr. inž. mojstr. Hainichen, Saško. Stroj. tov. Progr. zast. 1197

500 K Vam plačam ako Vaših kurjih očen, bradavic in trde kože tokom 3 dni bolečin ne odpravi moj uničevalni korenin Rja-balsam. Cena lončku z jamstvenim pismom 1 K 3 lončki 2-50 K.

Kemény, Kaschau (Kassa) I. Poštni predal 12-12 Ogrsko.

Kupujte v Katoliški Bukvarni!

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo tvrdko

IGN. VOK

špecialna trgovina šivalnih strojev in noles.

Ljubljana, Sodna ul. 6.

katere ima po ugodnih cenah in obrokih od strokovnjakov priznana najboljše šivalne stroje v Evropi in to so »PFAFF« v veliki izbiri in zalogi.

Pouk v vезenju brezplačen. Zastopnike sprejemam. Ceni.e pošljem na ogled.

Strojnik -

se takoj sprejme v neki tovarni za olje. — Vprašanja na HUTER & Co., Medvođe, Gorenjsko. —

Volno

ovčjo, oprano in neoprano kupim vsako množino po najvišji ceni proti takojšnjem plačilu, ter plačam vožnjo sam. Veletrgovina R. Stermecki, Celje štev. 16, Štajersko. 513

5 vinarjev

stane dopisnica, potom katero izvolite zahtevati moj glavni cenik s 4000 slikami, obsegajoč bogato izbero pripravnih predmetov za vsakdanjo rabo in darila; cenik se pošlje vsakomur zastoj in poštne prosto.

Prva tovarna ur JAN KONRAD, o. in kr. dvorni založnik, Brüx št. 782 (Češko).

Pristne nikeln. žepne ure po 4-20 K, 5- K, V srebru 8-40 K, 9-50 K. Nikeln. budilka 2-90 K, ure s kukavico 7-85 K, ure z nihalom 9- K. Pošilja se po povzetju. - Neugajajoče se za- 572 menja ali denar nazaj.

Yse gospodinje navdušeno hvalijo staroslovito, domačo čajno znamko **Pekarek - ov čaj**

Dobiva se le v izvirnih zavitkih z varstveno znamko »Kitajsk. deček« v vseh zadevnih trgovinah. 316

Zastopnik za Kranjsko:

Grummer & Co., Ljubljana.

Varstvena znamka.

STIRNO
TRAVNIN
TRAVNIN
TRAVNIN

Edino dobro sredstvo za zdravljenje
Javčevostnega zaprtostnega
R. STERNDELI v Celju štev. 302,
Bajarska.

Zdravilo za zaprtost, ki deluje na 12 urah
in ne škodi na prebavo. Zdravilo je
v vsaki lekarni in drogeriji.

Vajenec

za težavljive obraze in take, ki
opozirajo pri Matiji Horvat,
Ljubljana, Dunajska cesta
štev. 2.

Adolf Hauptmann-ov nasled.
A. ZANKL SINOVI
tvarnice karkov, lakov in barvil

oljnat, suhe, emulzije in farneke barve,
barve francoski, lak, mavce (Gyps), olje
za peče in stroje, karbolinaj, topilo itd.

Naslov izdelovalca: A. Zankl sinovi, Ljub-
ljana. 100. Cenik nastoj.

GORCEVA

**KOLESA PRIZNANO NAJ-
BOLISA SEDAMJOSTI X**

A. GOREC

LJUBLJANA MARJE TERE
ZIJE CESTA 51. ISNOV SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAH-
TEVAJTE PRVI SLOV SENIK
KREZPLAČNO

Kitnih pusov
(bruh-bandov)

Trebajo pas od K. 5. 7.
do 20. Kitni pasovi od
K. 4. 5. 6 in 8: pasovi za
obširni podvojeno čelo,
pasovi za evrope od K. 1-60.
do 4. — Zanima blaga iz
gumije za botaže in bol-
nice, gumijeva nogavica
in blesina. Umecine noge,
raka itd. Za gosp. zdrav-
niške založbe vsakovrstnih
instrumentov.

Za obilna naročila se
priporoča

K. PIOTROWSKI, Ljubljana
33 Sv. Petra cesta (Levčeva hiša) št. 33.
Pa karavarskih vratih. Sprejemno na delni in polni ura.

Edino dobro sredstvo, ki deluje
"Grasser" za otroke in rodbino.
30 letna garancija!

Josip Pelelinc
Ljubljana

za vodo, levo, Hirs, frankofon-
skega mošta. 3465

Milijon konjskih odelj
à K 3'90

Edino dobro sredstvo, ki deluje
za vodo, levo, Hirs, frankofon-
skega mošta. 3465

Edino dobro sredstvo, ki deluje
za vodo, levo, Hirs, frankofon-
skega mošta. 3465

Edino dobro sredstvo, ki deluje
za vodo, levo, Hirs, frankofon-
skega mošta. 3465

Preči okuženju

Ne moramo tembolj zavarovati, ker nastopajo
nada z večjo močjo boleznimi, kakor škrlatica,
ošpice, kuga, kolera, tifus. Zato naj se uporablja
persod, kjer so take bolezni, razkuževalno
sredstvo, ki mora biti v vsakem gospodinjstvu.
Najbolj priljubljeno razkuževalno sredstvo za
družnosti je nepoporečno

LYSOFORM

ki se dobi brez duha, nestrupeno in poceni v
vsaki lekarni in drogeriji po 80 vin. Učinek
Lysiforma in hitri in gotovi, radi česar ga po-
poročajo zdravniki za razkuževanje na bolniški
postelji, za izpiranje ran, oteklin, za antisep-
tične obveze.

Lysiform-milo

je prijetno toaletno milo, ki vsebuje 1% Ly-
siforma in učinkuje antiseptično; lahko se rabi
za najobčutnejšo kožo. Naredi kožo mekšo in
prožno. Zanesljivi hoste rabili semo to izborno
milo, ki je je navidezno drago, a je uporaba
prav ekonomična, ker milo dolgo traja. Cena
stane K 1-20.

Lysiform s poprovo meto

je močna antiseptična ustna voda, ki slab duh
iz ust takoj in gotovo odstrani in zobe belji in
očisti. Lahko se tudi rabi na zdravniškove od-
redbe pri kataris v grlu, kašljanju in nabodu
za grzanje. Par kapije zadostuje na eno ka-
pico vode. Originalna steklenica stane K 60va.
Zanimivo knjigo z naslovom "Zdravje in raz-
kuževanje" pošlje na željo zastopni in poštnine
prosto kemik Hubmann, Dunaj XX, Petraschg. 2

Edini slovenski zavež brez tujega kapitala

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA
proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovalna družba proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov. Zavarovalna družba, ki deluje brez tujega kapitala. Zavarovalna družba, ki deluje brez tujega kapitala.

Na publiciteto oblik starih, da se prečisti emulzije!

Ustanovljeno leta 1893

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovan zadruga z omejenim jamstvom
sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjiim vlagateljem so za poči.

5% ljanje denarja na razpolago brez-
plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven
odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska
posojila proti zagnambi na plačo in zavarovalni polic; ali proti poroštvu.
Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta
1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Nacelstvo:
Predsednik: Andrej Kalan, prof. in st. kanonik v Ljubljani.
I. podpredsednik: Ivan Sušnik, st. kanonik v Ljubljani.
II. podpredsednik: Karol Pelelinc ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, dr. profesor v p. v Ljubljani; Dr. Ferdo Čehal, st. kanonik v Ljubljani; Ivan
Dolenc, dr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gruden, st. kanonik v Ljubljani; Anton Kobljar, učben v
Kranju; dr. Jakob Mohorič, učbeniški kanonik v Ljubljani; dr. Fran Papež, učben v Ljubljani; E. Rozenc,
razvadalni trg. svet v Ljubljani; Anton Sušnik, dr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, uč-
ben v Ljubljani; dr. Aleš Ušceničnik, pred. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbit, dr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:
Predsednik: Anton Križič, dr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Cadež, katehet v Lju-
bljani; Ivan Mikler, profesor v Ljubljani; K. Gruber, dr. na rad. ofical v Ljubljani; Avguštin Zajc, dr. na
rad. resident in pozetnik v Ljubljani.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na frejnem kašlju. Lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašarom bronkijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno olehča naduho.
4. Skrofuzni ofroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

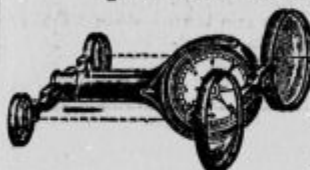

Se dobi v vseh lekarnah K. 4.-

Senzacijska novost!

Vojno kukalo „Ideal“

z najfinejšimi, optično brušenimi, prvovrstnimi lečami.

16 optičnih predmetov ki so vsi spojeni v enega se popoln. skup. zlože, zavoljo tega zelo pripravni za nositi v žepu. Vojno kukalo „Ideal“ je uporabno za: operno kukalo, vojno kukalo, kukalo za turiste.

za vsako oko, preiskavanje oči, vratu, nosu, mikroskop z objektivnim nosilcem za najmanjša živa bitja itd., kompas ki dobro kaže, čitanje, povečalno steklo, dvojno lupo za preiskovanje, daljnogled pripraven za vsako oko, steroskop, panoramo razglednic, fotografij itd., zrcalo ki je vedno pri roki. Dosljedniji bil se nobeden aparat tako mnogostransko uporaben. **Cena kosu s popisom 3 K., 3 kosi 8 K.** Prodaja po povzetju izvoz novosti

M. Swoboda, Dunaj III/2, Hiessg. 13-404.

Hranilnica kmečkih občin

Dunajska cesta št. 38
v hiši Zadrugne Zveze

v Ljubljani

Nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice

□□□□□□□□□□ — Ustanovljena leta 1911. — □□□□□□□□□□

Hranilnica kmečkih občin sprejema in obrestuje hranilne vloge po

4 1/2 %

Rentni davek plačuje iz svojega. — Vložne knjižice drugih denarn. za

vodov sprejema kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. —

Hraniln. kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo c. kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastopnika c. kr. dež. vlade v Ljubljani. Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.

Stanje vlog ežez 22 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta stev. 6, pritičje, v lasni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

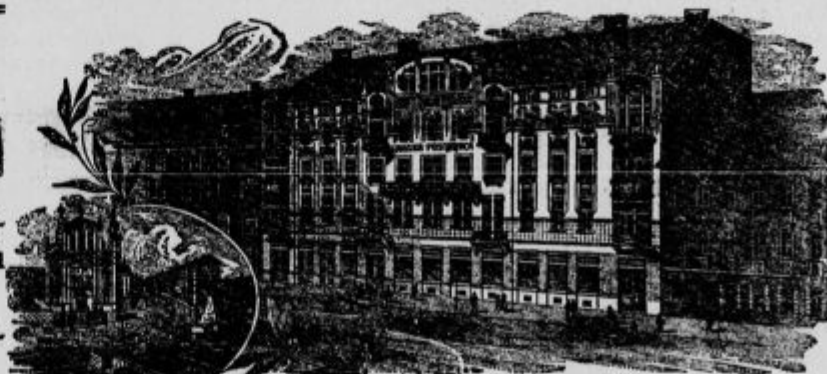
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč

fudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4 3/4 %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženi 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. Dr. Josip Dermastia, Anton Kobi, deželni poslanec, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, hišni posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in ravnatelj „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šibar, župnik na Rudniku.

